

TÜRK SOLU

Yıl : I
Sayı : 48
15 Ekim 1968
100 kuruş

AYNI SEPETE KOYAMAYIZ

Millî Kurtuluş Savaşımızın en çetin günleri. Başında İngiltere'nin bulunduğu Batı emperyalizminin zinde kuvveti Yunan ordusu Anadolu'nun içlerine dalmış ilerliyor. Memleketin stratejik önemdeki bölgeleri İngiltere'nin, Fransa'nın, Amerika'nın ve müttefiklerinin işgalı altında. Türk ulusu, kendisinin ulus olarak varlığına son vermeğe azimli saldırgan güce karşı, emperyalizme karşı dişini turnağına takmış savaşmakta. O emperyalizm ki, dünyanın altında beşine hakimdir.

Ama dünyanın altında biri üzerinde ilk sosyalist devrim gerçekleştirilmiştir. Ve bu altında bir artık emperyalizmin sömürü alanı olmaktan çıkmıştır. İlk sosyalist ülkeyle ilk başarılı millî kurtuluş savaşını vermekte olan Türkiye'nin düşmanları aynı düşmanlardır. Dostları da aynı dostlar. Ve bu iki ilke arasında çıkar birliği vardır. Aralarındaki dostluk ve devrimci dayanışma ilişkisi tabii olarak kurulmuştur. Sosyalist ülke daha önce düşmanın hakkindan geldiğinden Kemalist Türkiye'ye yardımda bulunacak durumdadır ve yardımını esingememektedir.

Ve işte böyle bir ortamda, sureti haktan geçinen bir ortaya çıkıp, «Çarlık Rusyasının yerini alan reinim çok partilî burjuva parlamantarizmi olmaması, bu rejimin totaliter olması büyük talihsizliktir. Biz hem Türkiye toprağını işgali altında tutan İngiliz emperyalizmine ve onun müttefiklerine karşıyız, hem de Rusya'ya karşıyız! Ne İngiltere, ne Rusya!» deseydi ve Türkiye'nin baş düşmanı olan emperyalist devletle, Türkiye'ye bağımsızlık savaşında destek olan sosyalist devlete karşı aynı davranışı öğütleseydi, bu ikisini aynı sepete koysaydı, hiç şüphe yok ki bu sureti haktan geçinen kimse en azından gülmeye düşerdi.

Ya da bir başkası, gene aynı Millî Kurtuluş Savaşı ortamında ortaya çıkıp «Biz ne İngiltere'ye ne de Rusya'ya karşı düşmanlığı körüklemiyoruz, körükliyenlere karşıyız» anlamında sözler söylesedi, ve o da bu biçimde Türkiye'nin ulusal çıkarları açısından aynı ayrı değerlendirilmesi gereken iki devleti aynı sepete koymaya kalksardı, hiç şüphe yok ki, o da gülmeye düşerdi. Böyle konuşanlara Kuvvayi Milliyeciler iyi gözle bakmazlardı. Çünkü bunların yaptığı şey özünde, kafaları karıştırmaktan, dostu düşmanı ayırdedemez duruma getirmekten başka bir şey değildi. Oysa savaşta düşmanın tam ve doğru olarak saptayamazsan, dostunu da (o dost geçici de olsa) düşmanından ayırdetmeyi bilmezsen, savaş gücünü arttıramazsın, yoğunlaştırılmaz ve gereken hedefe yönelmezsin. Ve bunu yapmanın mı yenilirsin.

Bu kural ilk Millî Kurtuluş Savaşımız için doğrudur. Bugünün Millî Kurtuluş Savaşları için de doğrudur. Millî Kurtuluş Savaşlarımızın en çetininin en kanlısının verilmekte olduğu Vietnam'da millîci güçlerin karşısındaki kuvvetler, bizim Millî Kurtuluş Savaşımızda karşımıza çıkan kuvvetlerin aynıdır. Aradaki tek fark bu kez Amerika'nın, İngiltere'yi iteliyerek, emperyalist blokun başına geçmiş olmasıdır. Vietnam halkını kurtuluş savaşında destekleyen güçler de bundan yarım yüzyıl önce bize destek olmuş olan güçlerdir: Sayıları artmış olan ve bir milyar insanı içinde barındıran sosyalist ülkeler ve dünya sahnesine yeni bir güç olarak çıkmış olan ve ağırlığını her gün daha çok hissettirmekte bulunan bağımsızlık mücadelesi şartlarındaki üçüncü dünya ulusları.

Ve işte Vietnam'da bugünkü dünya şartları içinde biri «ne Amerika, ne Çin, ne Rusya!» sloganıyla ortaya çıkarsa ve Amerikan emperyalist saldırganlarını Vietnam halkını destekleyen ve kendisine bir ölçüde yardımcı bulunan Sovyetler Birliği'yle ve Çin'le bir sepete koyarsa, hiç şüphe yok ki, bu kimse yalnız gülmeye sayılmakla kalmaz, Vietnam millî

Kurtuluş Cephesi savaşları böyle konuşana ve bozguncu gözüyle bakar ve kendisine ona göre davranırdı.

I968 Türkiye'sinin bir Millî Kurtuluş Savaşı koşulları içinde olduğu kesin dir. Yarım yüzyıl önceyle aramızdaki tek fark emperyalizmin bu kez değişik metotlarla işgörmekte oluşudur. Emperyalist blokun başında bulunan Amerika Birleşik Devletleri vesayeti altında Türkiye bir olup bittir, A.B.D. ile millî bağımsızlıkla bağdaşmayan iktisadi, siyasi, askeri bağlar sonucu, bir nükleer savaşın ilk kurbanı olacak olan Türkiye bir olup bittir.

Bu durumda her Türk yurtseverine, her Türk devrimcisine düşen görevin, Amerikan emperyalizmine ve işbirlikçilerine karşı çıkıp, Amerikan boyunduruğunu Türkiye'nin boyundan atmak ve Türkiye'nin millî bağını gerçekleştirmek olduğu besbellidir. İkinci Millî Kurtuluş mücadelemiz birincisinden daha kolay olmayacaktır. Bu mücadelede, katışınadaki, sana düşman olan iç ve dış güçleri doğru saptayamazsan, aynı biçimde sana azıcık olsun destek olması mümkün iç ve dış güçleri de tam ve doğru olarak değerlendiremez ve bu güçler karşısında gerekli tutumu alamazsan ve ayrıca düşmanı tecrit etmek amacıyla tarafsızlaştırılacak olan güçleri de düşmanından uzak tutmasını bilemezsen, başarılı bir savaş veremezsin. Birinci Millî Kurtuluş Savaşımızda genel olarak biz bunu yapabildik. Ve o dönemde de Türk millicileri saf-larından hiç kimse kalkıp da savaşta bize destek olanlar, bizi desteklemesi ihtimali olanla savaştığımız düşmanı aynı sepete koyma gafletini göstermedi. İkinci Millî Kurtuluş Savaşımızda da aynı doğru kavrayışı göstermek zorundayız.

Gerçek devrimci, Türk yurtseverliğini en derin anlamıyla kendisinin temsil ettiğini bilir. O abdestinden emin olan kimsedir. Vatansızlığın ispat etmek için Amerikan emperyalizminin işbirlikçilerinin kulaklarına hoş gelecek sözler söylemenin gereğini duymaz. Onun ağızından işbirlikçi sermaye - feodalğa ortaklığını temsil eden bir iktidarın baskı kuvvetlerine göz kırpmaya niteliğinde sözler çıkmaz. O örneğin bir Çekoslovakya olayını, Türkiye'nin millî bağımsızlık davası açısından değerlendirmeyi ve tutumunu ona göre saptamayı bilir. O ikinci Kurtuluş Savaşımızda, bize destek olması çıkarı gereği olan güçlere, gerici iktidar çevrelerine hoş görünmek amacıyla sövmez. Evet o abdestinden emin olan bir kimse olarak meseleleri tek doğru açıdan, tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi gerçekleştirme davası açısından koyma ve ona göre bir davranışı benimseme yirek-liliğini gösterir. Bu, bazı durumlarda zor olsa da..

bu sayıda

**TİP İstanbul
il kongresi**

**Gereği
Düşünüldü**

(Mihri Belli'nin mahkûmiyet kararı, Birlikçi raporu ve Başkan'ın karara muhalefet şerhini ilginç bulduğumuz için yayınlıyoruz.)

finfinis işçileri ne olacak?

«Fabrikanın cephesi arkaya alındıkta, sağdaki ve öndeki duvarların birleştiği köşede derin çatlaklar görülmüş ve bu çatlaklar yüzünden binada bir çökme tehlikesinin olup olmadığına yetkili bir fen adamınca tetkikinin, gereğinin de yerine getirilmesinin de icab ettiği...»

(İstanbul 21. As. Huk. Mah. Değ. İş. 968/191, Ka. 968/114 sayılı 2/8/1968 tarihli kararına ek bilirkişi raporundan.)

«Fen heyetince verilen muayene raporunda ancak 1 cm2 ye 2 kgr. tazyikle çalışmasına izin verilen buhar kazanının 4 kgr. tazyikle çalıştığı teftiş günü müfettiş tarafından görülmüştür.» (İstanbul 21. As. Huk. Mahkemesinde bulunan Değ. İş. 968/191, ka. 968/114 sayılı 2/8/1968 tarihli kararına ek bilirkişi raporundan.)

Bu raporda söz konusu edilen fabrika, Halic'in bitiminde bir yerde kurulu Finfinis Branda fabrikasıdır. Ve işçileri, 17 Eylül Cuma gününden beri direnmektedirler. İstedikleri, işyerlerinde iş emniyetinin sağlanmasıdır. Bunu sağlamak için her kanunî yola başvurmuşlar, fakat Finfinis kanunu sokmaya muvaffak olamamışlardır. Direnme en son çareleridir. Onu deneyelim demişler, bu defa, karşılığında jandarmayı bulmuşlardır. Aylarca iş emniyeti nazınamasını tatbik ettirmeyenler, bu defa hemen harekete geçerek işçilerin karşısına jandarmayı dikmişler ve 130 işçinin işinden atılmasına göz yummuşlardır. Şimdi 79'u kız erkek çocuk olmak üzere 130 işçi sokak tadır. Ve bunlardan 8'i cezaevine gönderilmiştir. Suçları ise Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının kendi işyerlerinde de uygulanmasını istemektir.

Gerçekte, iş ve çalışma şartları yönlerinden işçilerin çalışmasına, kanunların koyduğu esaslara aykırı bir işyerinde işçilerin çalışmak zorunda olup olmadıkları bilinmeden Branda fabrikasındaki olaylar durulmaz, anlaşmazlık da giderilmez.

Branda fabrikasının işvereni istiyor ve diyor ki: «Benim fabrikamdaki çalışma şartları ne olursa olsun, ister duvarları çat

lamış, ister tavanı çökmüş olsun işçiler önce çalışmalılar... İşçi sağlığı ve iş güvenliği benim için önemli değil... Önemli olan üretimdir.»

İşçiler adına Federal Sendika da diyor ki:

«Asıl olan işçilerin can emniyetidir. İnsanlık onuruna yaraşan şartlarda çalışmanın sağlanmasıdır. İş emniyeti ve işçi sağlığı hakkındaki kanunlar uygulansın, fabrikada işçilerin can emniyeti sağlama bağlansın, hak arayan işçinin işinden çıkarılmayacağına ispatlanması için bu nedenle işten çıkarılmalar durdurulsun, Ki çalışma düzeninin varlığı anlaşılmsın. İşçiler öyle çalışsın.»

Olayların çıkmasının gerçek nedenlerini, bu iki karşı görüşün bağdaşmaması, bağdaştırılması gerekenlerin de iş savsaklamalarında, peşin hükümlü olmalarında aramak gerekir.

Tarafardan, hangisinin görüşünde haklı olduğunu araştırırken elbette ölçü başta Anayasa olmak üzere elbette ki kanunların olması gerekir... Hele Anayasanın insanlarımızı kabul ettiği temel haklar, işçilere tanıdığı haklar ortada iken, Branda fabrikasında işçilerin, kanunlarla düzenlenmiş çalışma şartları sağlanmadan çalışmaya zorlanmaları, çalışmadıkları takdirde suçlandırılmaları düşünülemez.

Ne var ki fabrikanın kuruluşundan bu yana yetkililerin kanunların koyduğu esaslara göre işyerindeki çalışma şartlarının düzeltilmesi için işveren zorlamamış veya zorlamamış olmaları, fabrikada çalışan işçiler adına yetki almış işçi örgütlerinin durumu ele alınmamış olmaları işveren kötü alışkanlıklarına devam etmesinde hak sahibi yapamaz. «Ben bütün yetkilerimi işveren sendikasına bıraktım. Gidip onunla toplu pazarlık yaparsınlar, anlaşsınlar» diyerek işin içinden de sıyrılmaz.

Önce işveren olarak, işçilerin kanunlarda belirtilmiş esaslara göre iş emniyeti ve işçi sağlığı düzeni kurulmuş bir işletmeyi çalıştırmaları için işçilere hazırlamak zorundadır. Bu ilk temel işletme düzeni kurulmadan meselenin bir toplu sözleşmeye girişip girişmemek olarak ortaya konması mümkün değildir. Zira anayasa ve çalışma düzeniyle ilgili kanunlardaki işçi haklarının, işverenle işçiler arasında pazarlık konusu olması gibi gülmeye bir hal ortaya çıkıyor demektir.

Kanunlarımız işçilerin çalışma şekil ve şartları için işverenleri başıboş bırakmış değildir ki... İşçilerin hangi iş kollarında, hangi ölçülere göre işyerlerinde, iş emniyeti ve işçi sağlığı bakımından neler yapılması gerektiğini iş kanununda ve bu kanunun uygulanışıyla ilgili tüzüklerle düzenlemiştir. Bu itibarla işverenler, işçilerin çalışabilme-lerini sağlayıcı tedbirleri almak zorundadırlar.

Demek oluyor ki, olayların çıkışında Branda fabrikası işvereni kanunsuz bir durum içinde olduğunu aklına bile getirmeden işçileri sahip oldukları özine dokunulamaz temel hak ve hürriyetlerinden yoksun sayarak çalışmalarını istemektedir.

Hal böyle iken işçilerin can ve sağlık güvenliğinden vazgeçmeksizin, işverene kanundaki iş şartlarını gerçekleştirmesini, çalışmak ve üretime geçmek için şart koşmaları, herşeyden önce bir meşrû müdafadır.

Meşrû müdafaa halindeki işçileri, çalışmadıklarından dolayı suçlamak ise, kanunların işverene verdiği sorumluluklardan habersiz ve peşin hükümlü taraf tutanların yapabileceği bir iş olmaktan öte anlam ve değer taşımaz.

Başyazı

Amerikan Belgeleriyle Kapitalizmin Emperyalizmi

Suphi Karaman

Doç. Dr. Türkkaya Ataöv'ün «Amerikan emperyalizminin doğuşu» adlı bir eseri, son günlerde, elden ele dolaşmaktadır. Büyük bir araştırmanın ürünü olan eser, her yönü ile ilginçtir. Yüzen fazla Amerikan kaynaklı kitap ya da broşürün okunarak eleştirilmesi ve sayfa sonlarına dip notu olarak eklenmesi araştırmanın bilimsel değerini artırmaktadır. Tüm belgelerin Amerikan kaynaklı oluşu ve «Amerikan Emperyalizmi» deyiminin bu belgelerdeki sözlerden çıkışı için en ilginç yönüdür. Bize göre konunun diğer bir ilginç yönü de, Amerikan emperyalizminin kanıtlayan, bu çapta ve değerinde bir araştırmanın ilk defa Türkiye'de yapılabildiği olmasıdır.

Ekonomik ve siyasal dış politika uygulamaları içinde, bugün, kapitalizmin ve emperyalizmin boyunduruğu altında ezildiklerini duya-bilen ulusların tarih araştırmaları ve belgeler arasında bir emperyalizmin doğuşunu arama ihtiyaçları olmayabilir. Uygulamanın ağır koşulları acı gerçekleri ile ortada dururken, zaman perdesini sıyrıp, tarih içerisinde delil aramak boşunadır. Ama, uygulamanın ağır koşullarını ters propaganda ile saklamak isteyen çıkarıcıların bulunduğu, kuzu postuna büründürülerek yaratılmış yanlış bir kamuoyunun var olduğu ortamlarda ciddi tarih araştırmalarına ve kesin belgelere de ihtiyaç vardır. İşte «Amerikan Belgeleriyle Amerikan Emperyalizminin doğuşu» adlı eser bu yönden önemli bir boşluğu dolduracaktır. Kapalı gözler açılacak, idrakler aydınlaşacak, vicdanlar berraklığa kavuşacaktır. Kitabın başka ülkelerde tanıtılması sağlarsa, kısa süre içerisinde yabancı dillere çevrilmesi halinde, Türk bilimsel araştırmacılığı da bundan gurur duyacaktır.

Türkiye'de yirmi yıldan beri uygulanan ekonomik ve siyasal dış politika, görünürde, milli gelir artışını ve kalkınmayı bir miktar sağlarken ise de, bu artış dış borçların yükselmesi ve ağırlığı ile oranlı asla değildir. Bu arada gelir dağılımındaki denge ise günden güne bozulmuştur. Çeşitli ekonomik dış ilişkiler ve bu ilişkileri geliştirmek nedeni ile yapılan türlü anlaşmalar siyasal bağımsızlığımız için zararlı sonuçlar doğurmuştur. ATATÜRK'ün daha 1921 yılı Aralık ayında söylediği sözler, Ulusal Kurtuluş Savaşında elde edilen sonuçlar bugün havada kalmış gibidir. Bizi mahvetmek isteyen emperyalizme karşı, biz yutmak isteyen kapitalizme karşı bütün ulusal varlığımızla savaşmayı amaç edinen mesleği yirmi yıldan beri terk etmiş bulunuyoruz. 1960 yılından beri elde edilen fikir özgürlüğü ve geniş tartışma ortamı ile gerçekler su üzerine çıkarılıp gözler açılınca da, bu kez, uygulamanın ağır koşullarını ters propaganda ile sağlamak isteyen çıkarıcıların faaliyetleri yoğunlaşmıştır. Bugün çoğunluğa yutturulan geçer meslek, kömünizmle mücadele sloganı altında yürütülen, Mustafa Kemal'in öğütünü tam karşısı olan davranıştır. Uyansız durdurmak, eleştirme ortamını yok etmek, özgürlükleri boğmak bu yeni mesleğin başlıca amacıdır. Emperyalizmden söz etmek pek çok çıkarıcının rahatını kaçırmaktadır. Kapitalizmin sömürücülüğünü söyleyenlere Moskof usakları denilmektedir. Kemal'in devrimleri hiçbir zaman kabul etmemiş olanların yansına bir kısım yarı aydınlar ya da yeni türedi politika çıkarıcıları da bu ağızları kullanmaya başlamışlardır. Amerikan efendilerinin nabzına göre şerbet vermek yeni meslektir. Bu davranış içerisinde bulunanların, Türk halkına verdikleri zarar bir yana, amaçları ATATÜRK'ün daha 1921'de söylediklerini boş çıkarmaktadır.

Kuzu postuna büründürülerek yaratılmış yanlış kamuoyu, Türk toplumu için en büyük talihsizlik olmuştur. 1919'da Sivas Kongresinde, Amerika'nın milletlerin vicdanına riayetkâr olmasından bahsederek, Amerikan mandasından yana olan yalnız Rafet Paşa değildi. Bu yolda gayret sarfedenlerin arasında, başta Bekir Sami bey olmak üzere, Ulusal Kurtuluş Savaşının çatılmasında ve yürütülmesinde hizmeti geçmiş diğer bazı önemli kişiler de vardı. Kuzu postuna büründürülerek yaratılmış yanlış kamuoyu birkaç yıl öncesine kadar devam ettirildi.

Oysa, Türkkaya Ataöv'ün kitabında dip notları olarak bildirilen Amerikan kaynaklı yüzlerce belge, başta Robert Kolej kitaplığında olmak üzere, pek çok yerde vardı. Ama kapitalizmin gelişmesinin bilimsel sonuçlarından anlayan bir ortam, kapitalizmin emperyalizmin den şüphe edecek bir araştırmacı mevcut değildi. Emperyalizmin belli bir iç düzenin sonucu olduğu nereden bilinecekti? 1890-1898 yılları arasında Amerikan hayat görüşünde, depresyondan kurtulmak için deniz aşırı ekonomik yayılmanın şart tutulduğu nasıl bilinecekti? Bu dönemde «Toplumsal Darwinlik» Amerikan gelişmesinin felsefi temelini teşkil ediyordu. Kilise ve papazlar elile buna dinî ya da ahlakî nedenler de katılıyordu. Öte yandan, başta kaptan Mahan olarak birçok düşünür, yazar, devlet adamı ve stratejist de gelişme teorisine jeopolitik öz ekliyorlardı. Gelişme teorisi, herseyden önce, Amerika'nın ulusal çıkarlarından hareket ediyordu. 1893'te Amerikan Senatörü William Frye «Pazar bulmalıyız, yoksa ihtilâl olacak» diyordu. 1899'da Senatör Lodge: «On dokuzuncu yüzyılda hiç bir ulusta görülmeyecek biçimde istilâ ettik, sömürgeleştirdik ve toprak bakımından büyüdük.» diyordu.

Türkiye'de, İstanbul'da ve azınlıklar yönünden yurdun diğer önemli kesimlerinde (Adana, Tarsus, Gaziantep, Kayseri, Merzifon) açılan Amerikan Okulları, kolejler ve hastahaneler de bu tarihler arasında rastlıyordu. Amerika'nın insancıl olduğu ve vicdanlarına riayetkâr bulunduğunu propaganda ederek Amerikan misyonerleri de aynı sıralarda yurdumuzu yerleştiriyorlardı.

Emperyalizmin her çeşidi tarih boyunca görülmüş ve az gelişmişler için tehlikeli olmuştur. Tarihın son döneminde İngiliz emperyalizmi, Fransız, Alman, Rus, Japon emperyalizmi çevrelerindeki ve genellikle dünyadaki diğer uluslar için istrapların nedeni olmuştur. Fakat hiç birisi kapitalizmin emperyalizmi gibi ve özellikle Amerikan emperyalizmi gibi kuzu postuna büründü uzun yıllar kendisini gizleyememiştir.

Doç. Dr. Türkkaya Ataöv, genç kuşaktan birisidir. Şimdi Türkiye'de gençler yaşlıları eğitmeye çalışıyor. Cumhuriyeti ve devrimleri gençliğe emanet eden ATATÜRK ne kadar haklı imiş.

Olaylar - Olaylar

Asma Köprü İçin İptal Davası

Mimarlar Odası, Danıştaya başvurarak İstanbul Belediyesi'nin «Çevre Yolu ve Boğaz Köprüsü» ile ilgili «mevzii imar planı»nın iptalini istemesi bu konuda önemli bir gelişmedir. Bilindiği gibi bu mevzii imar planı, son belediye seçimlerinden sonra, Yüksek Seçim Kurulu'nca üyelikleri iptal edilen AP'lilerce onaylanmıştı. Bu yüzden Mimarlar Odası, planı onaylayan AP. Belediye Meclis üyelerinin «yetkisizliğini» iddia etmiştir. İmar İskân Bakanlığınca da onaylanan mevzii imar planının bir ay süre ile belediye binasında askıda kalması şartı yerine getirilmeden uygulamaya geçilmiştir. Bu da usul bakımından iptal sebebi olarak belirtilmiştir. Fakat en önemli nokta, «mevzii imar planı»nın İmar Nizamnamesinin 22. maddesine aykırı oluşudur. Bu maddeye göre, bir tatbikat planı olan mevzii imar planının var olabilmesi için ortada bir «nâzım planı» bulunmalıdır. Oysa İstanbulun çeşitli fonksiyon bölgelerini genel yerleşme açısından ele alıp saptıyan ve buna uygun olarak ulaşım şebekesini kararlaştıran bir nâzım planı mevcut değildir. Üstelik uygulanabilmesi için 1/1000 veya 1/500 ölçeğinde hazırlanması gerekliktir. Eldeki plan ise 1/500 ölçeklidir.

Görüldüğü gibi Mimarlar Odasının iptal sebepleri kuvvetlidir. Danıştayın çevre yolu ve asma köprüyü içine alan mevzii imar planını iptal etmesi halinde AP. iktidarının daha şimdiden milyonlar harcıyarak giriştiği uygulama hukuk dışı bir anlam kazanacaktır.

Şüphesiz AP. iktidarı bir çok danıştay kararları gibi bu konudaki muhtemel iptal kararını da kabul etmiyerek, bildiğini okuyacaktır.

Bugüne kadar köprü konusunda raporları kilit altında tutan, uzmanların eleştirilerine kulaklarını tıkayan, hattâ bu yüzden uzman kıyamına giren AP yöneticileri, Mimarlar Odasının tartışma teklifine de şüphesiz yanaşmayacaklardır.

Kongo'da Pierre Mulele İdam Edildi

Kongo isyanının eski liderlerinden ve Patrice Lumumba'nın manevî mirasçısı sayılan P. Mulele, 9 Ekim Perşembe sabahı saat 5,30'da Kinşasa'da kurşuna dizilerek idam edildi. Lumumba kabinesinin eski bakanlarından olan Mulele 8 Ekim'de gizli bir yerde yapılan ve 17 saat süren bir gizli duruşma sonunda 3 yüksek rütbeli subaydan meydana gelen bir askerî mahkeme tarafından idama mahkûm edilmişti; af talebi aynı akşam general Mobutu tarafından reddedildi ve hüküm aynı aceleyle infaz edildi.

Gine, Mali, Brazavil Kongosu gibi birçok «devrimci» Afrika ülkesinde kendisine geniş sempati beslenen P. Mulele'nin, gerek yakalanış ve tutuklanmış şekli ve gerekse idamı, bu ülkelerle Kinşasa-Kongosu arasında gerginliğe ve yeni olaylara yol açacak gibi görünüyor.

Gerçekten de Mulele, Brazavilde, Kinşasa Kongosu dışişleri bakanı Justin Bomboko ile görüşmeler yaptıktan ve ondan affı hakkında garanti aldık tan sonra, yine Bomboko ile beraber Kinşasa'ya dönmüştü. Başka türlü düşünmek imkânsızdı. Çünkü Mulele, So umialot ve Gbenye gibi liderlerin aksine emniyetini sağlamak için dış ülkelerle hiçbir zaman geçmemiş, bunun yerine meydana getirdiği gerilla birlikleri ile beraber Kouilou «maki» lerine çekilmişti ve orada tamamen emniyeteydi. Bu durumda garanti almadan Kinşasa'ya dönmesi akıl dışıydı.

General Mobutu durumunu ne kadar sağlamlaştırsa da, diğer Afrika ülkelerine davranışını izahta güçlük çekecektir.

Diğer bir yorumlama ise Mobutu'nun duruma hâkim olmadığı şeklindedir. Bu haberlere göre bazı yüksek rütbeli subaylar generale baskı yaparak bu sonucu elde etmişlerdir. Aynı subaylar, Mulele'nin dönüşü şerefine bir resepsiyon tertipleyen genel kurmay başkanı Bobozo'nun (Mobutu'nun amcasıdır) da istifasını istemişlerdir. Bu yorumlamaya göre Mulele'yi ortadan kaldırmakla general Mobutu, eski başbakan M. Combe'nin dönüşü için zemin hazırlamış olmaktadır ki, kendi otoritesi için en büyük tehlikeyi meydana getirecek böyle bir tutumu, kendi insiyatifi ile benimsemesi beklenemezdi.

Mulelenin idamından sonra Brazavil Kongosu, Kinşasa ile politik ilişkilerini kestiğini ilân etti. Buna Kinşasa radyosunun cevabı ilginçti: «Bu bizi ne ısıtır, ne de üşütür. Çinliler ve Küballar düşünsün (!)...» İlk bakışta bu söz çok anlamsızdı ama Mulele'nin devrimci tutumu ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin, Mobutu yönetimine şiddetle karşı oluşuyla beraber düşünülürse birşeyler ifade ediyordu. Ağustos ayı içinde «Peking Review» dergisi Moskova'yı «kukla Mobutu yönetimini» honore etmekle suçlamıştı.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Afrika kıtası bir devrimci liderini daha kaybetti. Kıt'anın bu derecede gerç kalmış ve emperyalizmin «böl ve hükmet» politikasına ve komplolarına karşı bu derecede silâhsız olmasına bakarak, bunun sonucunu olmayacağı nı da söyleyebiliriz. Ne var ki, bu, sonucu belli bir savaştır. Yenecek taraf: **Bütün dünya halkları...** Hiç bir kompo, hiç bir yerde bu sonucu değiştirecek güçte olamaz.

«Che,, nin Ardından

Geçen Salı, bir çok Latin Amerika ülkesinde, 9 Ekim 1967'de «La Nigüera» da Boliviya Silâhlı Kuvvetlerince öldürülen «Che» yi anmak için gösteriler düzenlendi.

Boliviya'da emniyet kuvvetleri alalm halindediydi. Çıkacak olayları önlemek için her türlü tedbir alınmıştı. Buna rağmen başkent La Paz'da birçok semtte bombalar patlatıldı. Bir kamyonet caddelerde dolaşırken, için dekiler havaya ateş ediyor ve sloganlar haykırıyorlardı. Gündelik «El Diario» gazetesi «İnti» Peredodan bir mesaj aldığı doğruladı. Türk Solu okuyucularının yeterince tanıdığı, «Che» nin en yakın silâh arkadaşı me sajnada «Gerilla hareketinin yeniden başlayacağı» nı bildiriyordu.

Kolombiya başkenti Bogota'da polis, üniversitedeki öğrenci gösterilerini dağtımak için zor kullandı. Öğrenciler de taşla karşı koydular ve bir arabayı yaktilar.

Ekvator'da Boliviya ve Meksika elçiliklerine, evlerde hazırlanmış, bomba-kokteyl» leri attilar.

Şili'de yeni öğrenci gösterilerini önlemek üzere bütün jandarma kuvvetleri alalm durumuna geçirildi.

Uruguay'da, Buenos - Ayres'teki Boliviya Büyükelçiliğine, gençler «Molotov kokteyl» leri atmışlardır.

Brezilya'da, Sao - Paulo şehrinde ise büyük gösteriler olmuş ve polis yüzlerce genç tutukladı.

Ve nihayet Küba'da «Che», ölüm yılı dönümünde, büyük törenlerle anıldı; Ulaştırma Bakanlığı Guevera için özel bir seri pul bastırıldı. Havana'da yayınlanmakta olan Granma gazetesinde çıkan bir makalede özetle şöyle deniliyordu:

«Che» Guevera'nın gerilla birliği, Boliviya'da Latin Amerika'nın sahte — devrimcileri tarafından sabot edilmiş ve ihanete uğradı... «Boliviya, Peru lu, Arjantinli ve Kübalı savaşçılardan kurulu bu küçük grup, Latin Amerika'nın kalbinde gerillayı sağlamlaştırmaya yönelik mücadeleleri içinde, on bir ayda büyük başarılar sağladı...»

«Bugün biz, değişmez bir internationalist tutum takınmış olan «Che» yi saygıyla anıyoruz.

Çekoslovakya ve Yugoslavya olayları, «ideolojik sapma» yı su yüzüne çıkarırken, bunlara çok evvelden dikkati çeken «Che» yi hatırlamak güzel şeydir.»

Avusturalya Esir Pazarı

Avustralyalı uzmanlar, uzun tetkiklerden sonra, Türkiye'den işçi talep etmeye karar vermişler. Resmî bilgilere göre, Yılbaşına kadar 2000 işçimiz gitmiş olacak. Haziran ayına kadar da bu sayı 3000 i bulacak.

Avustralyalı uzmanlar, uzun tetkiklerden sonra, acaba neden Türkiye için karar kılarlar. Bakan, Avustralya'nın Ankara Büyükelçisi bunu nasıl izah ediyor: «Türkleri Sidney'de sabırsızlıkla bekliyoruz. Biz Türkleri dedelerimizden Çanakkale savaşlarından tanırız. Fakat Kore savaşlarında omuz omuza dövüştük. Şimdi Avustralya'da herkes biliyor ki, Türkler merttir. Ve süngüleriyle kızları Kore'de en çok korkutan güçlerdir. Onlar birer maneviyat mümessilidir.»

Bir iş adamının bile ciddiyetle bağdaşmayan bu lâflar, Çalışma Bakanı Ali Nalî Erdem'e hitaben söyleniyor. Erdem'in ne cevap verdiği basına aksetmedi. Yutkunup durdu anlaşılın.

İsabet ki, Avustralyalılarla Çanakkale'de, dedelerimiz tanıştıydı demek. Yoksa biz nasıl tanıyacaktık? Nerden öğrenecektik? mertliğimizi? Ama bu tanışmada yüzbinlerce dede, emperyalist çıkarların çatışmaları yolunda, göçüp gitmişti. Bizim dedelerimiz vatan topraklarını savunuyordu hiç olmazsa. Avustralyalıların dedeleri ise tam anlamıyla harcanmıştı. Sonra, yine Büyük Elçiye, göre isabet ki, millîci güçler tarafından alışıya edilen DP. iktidarı, Meclise bile danışmadan, Mehmetçik'i Kore'ye yolladı da, nesiller arasındaki bu tanışma yenilendi.

İnsanın aklına, bu işçileri, acaba siper kazmağa mı çağırırlar, gibisine bir kuşku düşer.

Hepsi bir tarafa, Büyükelçi bugünkü işçimizin mertliğinden neyi anlar acaba? İş-gücünü, ölü bir ücret karşılığı satan, kanaatkâr, ce fakâr, patronuna itaat eden, vur ensesine al lokmasını, gibisine bir işçiyi aklından geçiriyor olmalı.

Bir ülkenin, yegâne değer yaratıcı unsuru olan işgücü satıcısını yabancı ülkelere, hele Avustralya gibi uzak ülkelere yollaması utan-dırıcı bir olaydır. Hele bir yabancı bu olayı mertliğimizle bağdaştırmağa kalkmasına ne demir? Çoluğunu, çocuğunu belki de bir daha göremeyecek bu garip insanların acılarıyla alay anlam taşımaz mı bu?!

« Bizim kuracağımız sosyalist yönetimde hiç bir vatandaş sabahın sekizinde Birinci Şubeye götürülemez » veya

Geçen sayımız baskıya verilirken TİP İstanbul İlının 6. Olağan Kongresi, Spor ve Sergi Sarayında çalışmalarına başlıyordu. Kongre 5 ve 6 Ekim 1968 cumartesi ve pazar günleri devam etti. Cumartesi günü saat 14'de salonu girenler çeşitli dövizler arasında bilhassa şu döviz farkettiler: «NE AMERİKA NE RUSYA YAŞASIN TAM BAĞIMSIZ DEMOKRATİK SOSYALİST TÜRKİYE». Bu sloganın ortasında Vedat Demircioğlu'nun büyücek bir fotoğrafı vardı. Kongre süresince, sloganda yer alan «Sosyalist Türkiye» üzerinde çok edebiyat yapıldı çok laf edildi. Bilhassa Aybar iktidara geçtiğinde nasıl bir sosyalizm kuracağını uzun uzun anlattı. Yazının başlığında tirnak içindeki cümle onundur. Fakat şu «Tam Bağımsız Demokratik Türkiye» nin nasıl gerçekleştirileceği üzerinde duran olmadı. Anti-empyralist mücadeleden söz edilmedi. Vedat'ın fotoğrafını arkasına alan büyüklü küçüklü bütün konuşmacılar bol bol sosyalist Türkiye hayal kurdular. Aslında; önce halkı uyandırılm bilinçlendirilm iktidara gelelim sonra Amerika'yı yurdumuzdan atarız diyenler başka türlü konuşamazlardı... Sözlerine başlarken Aybar salonda bulunanları Vedat'ın hatırası için bir dakikalık saygı duruşuna davet etti hepsi okadar... Oysa Vedat'lara, Atalay'lara asıl saygı; bu devrim şehitlerinin uğruna canlarını verdikleri antiempyralist mücadeleye lazımları veren, yeni mücadele biçimlerini öngören tekliflerin kongrede tartışılması, karar suretleri ve çağrılar haline getirilmesi ile olabirdi. Bu konuda ne yukarıdan ne aşağıdan ne bir teklif ne bir tasarı gelmedi, hiçbir tartışma yapılmadı...

İlgi azaldı

Halkın ve hattâ delege olmayan partililerin kongreye gösterdikleri ilgi eski yıllara kıyasla çok azalmıştı. Spor ve Sergi Sarayı'nın hınca hınç dolduğu günleri hatırlayan merkez yöneticileri bu ihtar'dan ders alacaklar mı? Hiç sanmıyoruz... Büyük illere önem vermediklerini söyleyen «Anadolu delegelerinin sağduyusu Partiyi Malatya Kongresinde kurtardı» ve «Artık ağırlığı köylere vereceğiz» diyen Aybar elbette sanayi işçisinin yoğun bulunduğu İstanbul ilindeki bu ilgisizlikten rahatsız olmayacaktır...

Bilhassa birinci gün kongreyi izleyenler çok azdı. Bütün sıralar hemen hemen boştu. Siyasî konuşmaların yapılacağı pazar sabahı kalabalık bekleniyordu. Kartal'lı bir delegenin «Yarın bu gördüğünüz sıralar hınca hınç olacak, tenkitlerin bir kısmını yarına saklayalım» ve «Beykozlu bir delegenin «Yarın sabah bu salon ağzına kadar dolacak, tenkidleri bugün bitirelim, iç meselelerimizi kendi aramızda görüşelim» demelerine rağmen pazar günü beklenen kalabalık gelmedi. Tatil günü olmasına ve güzel havaya rağmen... Pazar sabahı sırasıyla Behice Boran, Sadun Aren, Çetin Altan ve Aybar konuşular. Boran ve Aren boş sıralara hitab ettiler. Sıra Çetin Altan'a gelirken bir ara salon dolar gibi oldu. Çetin Altan, okuyucuları tarafından - hani, gerekirse benim okuyucularım daha güzel bir parti kongresi yapabilir diyen Çetin Altan - söylediklerine pek bakılmaksızın yer yer oldukça alkışlandı. Konuşması bitince salonda yine bir boşalma başladı, 1,5 saat konuşan Aybar, azalmış bir dinleyici kitlesine hitab etmek zorunda kaldı...

Bu kongrenin gözden kaçmayan bir özelliği genellikle herşeyin cansız ve hareketsiz oluşu idi. Konuşmacılar istahsızdı, Aybar hariç az konuşular, saldırmadılar (dış siyaset konuları dışında), tahrik etmekten dikkatle kaçındılar. Aynı cansızlık delegelerde ve dinleyenlerde de göze çarpıyordu. Eskiden olduğu gibi parti büyüklükleri yüreken alkışlamıyorlardı... Delegelerin üstelik ağırbaşlı ve sâkin halleri dikkat çekiyordu. Parti yöneticilerini rahatsız etmesi gereken eleştiriler yapılırken bile aleyhte hiçbir tepki göstermediler. Hattâ parti büyüklükleri konuşurken kimin alkışlayıp kimin alkışlamadığını tesbit için dinleyici sıralarına bu yıl bakmadılar...

Demokrasibilik

Kongrenin başka bir özelliği eleştiriyi hoş görme havasının estirilme istenmesiydi. Kongre Başkanı Sadun Bey bile demokrasi meclisi rolünde idi. Aşağıda anlatılacağı gibi, bir delegeye verdiği cevapta bunu çok veciz bir şekilde ifade etti. Dinleyenler kulaklarına inanamadılar. Duyduğumuza göre mizansen yukarıda hazırlanmış ve bilhassa İstanbul İline bu yolda sözlü talimat verilmiş «Eleştiriyi önemeyin, herkes konuşsun, hadise çıkmasın» diye... Herkes konuştu, kimsenin sözü kesilmedi. Hakikaten böyle bir eleştiriyi havasının estirilmesinin tam zamanıydı. Nasıl olsa parti temizlenmişti, biz bize kalmıştık. Böylece bir taşla iki kuş vurulmuş olurdu: TİP'te kritik-otokritik yolu kapaplıdır diyenlerin silâhları elinden alınmış olurdu, bu bir. İkincisi söz hakkını ta-

nımlamakla partideki büyük tasfiyeden nasılsa kurtulmuş olanlar varsa bunlar meydana çıkarılır, yerine göre ya bunların icabına bakılır veya bu göstermelik örgürlük havasının sürdürülmesinde yarar gördüğü sürece bu unsurlar araç olarak kullanılırdı...

Delegeler

İlçe kongrelerinin çok az sayıda üyenin iş tirakiyle yapıldığı, partiye ilginin çok azaldığını bazı delegeler yana yakıla dile getirdiler. İşte o sönük geçen İlçe kongrelerinde seçilen 300 e yakın delege İl kongresini meydana getiriyordu. Delegelerin nitelikleri üzerinde bir ayırım yapmak düşünüldüğünde şunlar göze çarpıyordu:

Sayıları az bilinçli delegeler. Bunlar 8-10 kişi kadardı ve bugünkü havada hakikaten başarılı ve cesur eleştiriyi yaptılar. Bu delegeler konuşup yerlerine oturur oturmaz İl yöneticileri hemen etraflarını alıyordular «amañ kardeşim ne yapıyorsun ele güne karşı» diyorlardı... Şimdilik haysiyet divanına verilme tehdidine başvuruluyordu. Yukarıda belirttiğimiz gibi her şey, önceden hazırlanmış mizansene göre yürütülüyordu.

Sayıları biraz daha fazla iyi niyetli, gidişati beğenmeyen fakat susmayı yeğ bulan delegeler ikinci kategoriyi teşkil ediyordu. Bunlar özel sohbetlerden herşey geçecek herşey düzelecek ama partiyi koruyalım diyorlar fakat ilde de susuyorlar...

İkinci kategoriden daha kalabalık sayıda olanlar ise ilçelerin yükünü yıllardanberi sırtlamış bulunan yöneticilerdi. Bunlar da susuyorlar veya sudan tenkitler yapıyorlardı. İlçelerinde iyi niyetlileri var, bağnazları var... Meselerleri bilenleri var dünyadan habersiz olanları var... Genellikle susmayı prensip edinmişler fakat huzursuzlukları göze çarpıyor...

En tehlikeli grup il yöneticilerinin büyük çoğunluğu ile onların ilçelerdeki mutemed adamları... Bunlar için tam bilincinde... Yukarıya körikörüne bağlı... Aralarında bulunan saldırgan (İlçe başkanı döven, bir üyeyi sille tokat partiden çıkararak ve eski bir il yönetim kurulu üyesinin başına sigara tablası fırlatan) bir yöneticileri içlerinden uzaklaştırmayacak kadar hesap kitap içinde olanlar... Yukarıdaki fiilleri işleyen üye sendikacıdır, parti kurucusudur, halen merkez yürütme kurulu üyesidir ve kaba kuvvet gösterileri ile şöhrat yapmış olmasına rağmen partide elini kolunu sallaya sallaya dolaşabilmektedir. Bu kongrede bu olaya değinen bir delegeye İl Başkanı Şinasî Kayanın verdiği cevap çok ilginçtir: «Efendim partiyeye karşı bir dergi (Türk Solu'nu kast ediyor) de yazı yazan bir üyenin ifadesi alınırken bu üye sigara dumanlarını Şaban Yıldız'ın yüzüne üfürmüştü ve Partiyi küçültücü laflar etmiş, Şaban Yıldız da ona gereken ders vermiş, iyi yapmış, ben de olsam aynı şeyi yapardım...» Böylece gazetemizin 44. sayısında verdiği TİP İstanbul İli Gençlik Kolu Başkanı Behçet Çalışkan'ın dövlme olayı yetkili bir ağızdan da ikrar edilmiş oluyordu... Bu grupların dışında kalan sayıları kabarık delegeler gelince... Bunların bir kısmı düşünmeyen, sadece alkışlayan bir kısmı ise partiyeye yeni girmiş büyük ümitlerle girmiş, mutlak iyi niyetli fakat Türkiye'nin sorunlarını sadece Parti içi - teknik sorunlardan ibaret sayan üyelerdir. İlçelerinde ilçenin içtenlikle ve fedakârca çalışmış, iyi raporlar hazırlamış, eleştiriyi ve dileklerini iyi tesbit ve dile getirmiş olanlarına tanık olduk. Adını tesbit edemediğimiz Fatih'li bayajın delege ile Beşiktaş İlçe Başkanı Bayan Gülşeyim Bıykoğlu ile aynı ilçe den Bayan Gönül Taylan'ı bunlar arasında sayabiliriz. Bu iyi niyetli başarılı teknisyenler geçmişte kendileri gibi parti içi sorunlarda ka fa yormuş, bu konularda plânlar ve tasarılar hazırlamış olan partili arkadaşlarının bugün partiden uzaklaştırılmış oldukları acaba biliyorlar mı? Bu arkadaşlar unutmazınlar ki parti üst yöneticileri ile bir gün mutlak çatışacaklardır... Bir gün mesele strateji sorunlarına bir gün eleştiriyi bir gün tüzük tadilî'ne bir gün haksız ihraçlar'a bir gün parti hatının açık seçik tesbitine gelip dayanacaktır... O zaman yer yerinden oynayacaktır. Bugün bastacı edilen bu çalışan üyeler o zaman partiyeye zararlı olarak nitelendirilip partiden uzaklaştırılacaklardır...

Hafızamızı yoklayalım

Böylece şimdilik hiç değile görünürde merkez yöneticileri için korkulacak bir durum yoktur. Eleştiren 8-10 kişi ateş olsa cürmü kadar yer yakar... Diğerleri nasıl olsa susuyor ve alkışlıyor... Asayiş berkeemaldir... Yöneticilere korkulu anlar geçiren İstanbul İli

TİP İSTANBUL İL KONGRESİ

ning kongresi istedikleri gibi olmuş üstelik merkeze bağlı olanlar İl Yönetim Kuruluna ve bü yük kongreye delege seçilmişlerdir. Yöneticiler acaba lafa gelince küçümsedikleri İstanbul dan neden bu kadar korkarlar Hafızalarımızı bir an için geçen yıla götürelim: Bilindiği gibi merkez diktasına başkaldıran şehir İstanbuldur. «Üç buçuk kişi atılırsa» bundan ne çıkar denilen İstanbuldan 100 e yakın partiden kesin olarak uzaklaştırılmıştır. Bu şehir doğrudan doğruya iki milletvekili çıkararak yegâne şehirdir... 1969 da başa güreşilmese de üç aşağı beş yukarı bu olanaklara sahip bir şehirdir İstanbul... Bu belâli şehirde bir ilçe kongresini parti merkezi önce oy yoluyla kaybetmiş, Rıza Kuas Kongre Başkanı seçilememiş, istenmeyen üyeler ilçe yönetimini «ceberrut ve tepeden inme» bir yöntemle değil demokratik bir yoldan yani oy yolu ile ele geçirmişler, sonra Merkez bu kongreyi iptal etmiş ikinci kongreyi kaba kuvvetle sendikacılara yaptırmak istemiş, bu oyun da sökmeyince ancak üçüncü defa İl binasında gizlilik içinde ve merkez muhafızlar nezaretinde ilçe kongresi tamamlanabilmiştir. İşte İstanbul bu İstanbuldur. Sonra, ikinci defa ilçe kongresi yapılamayınca ertesi günü yine Spor ve Sergi Sarayındaki ilk kongresi ertelenerek yalnız siyasî konuşmalar yapılmakla yetinilmiştir. Bunlar partide ilk defa cereyan eden olaylardır...

Burada okurlarımıza bir noktayı hatırlatmak isteriz. Ertelenen İl kongresi yerine siyasî konuşmalar yapmak için geçen yıl (12. Kasım. 1967) günü Spor ve Sergi Sarayına gelen yöneticiler salonu dolu görünce rahatlamışlar ve parti içindeki, parti dışındaki «zararlı sosyalistler»e veryans etmişlerdi. O gün yöneticiler, delegeler diğer partili üyeler çok sınırlı idiler. Fakat ortalıkta bir canlılık ve hareket göze çarpıyordu. İyi kötü partide tartışma vardı ve hayatıyet daha ölmemişti. Hal buki bu yıl ortalık sütlüman, tasfiyeler tamamlanmış fakat herşey hareketsiz herşey cansız, sıralar boş...

Kısa Notlar

Kongre safahatını özetleme geçmeden bir iki gözlemimizi daha nakledeyim:

- Stratejik sorunlara, parti hattına değinen olmadı. Dilek ve temenni olarak bile. Anlaşılan bu işi Büyük Kongreye bırakıyordu delegeler...
- Gündem klâsik bir gündemdi. Yeni kurulmuş bir örgütün ilk kongresinin gündemine benziyordu. Hiçbir özel sorun için özel görüşme açılmadı. Demek ki Türkiye'nin meseleleri bitmiş...
- Kongre dışı dokunur hiçbir karar alınmadı dağıldı. İstanbul İlının Büyük Kongreye götüreceği hiç bir sorunu yokmuş meğer...
- İstanbul İli Tüzük üzerinde de durma ya lüzum görmedi. Demek tüzükten de memnunlar. Bir Allahın kulu çıksa da hiç olmazsa tüzükte olmayan şu meşhur 45 inci madde hıkâyesinin düzeltilmesi istese, ne gezer. Bilindiği gibi TİP tüzüğü 44 den 46 ya atlar. Büyük sosyalist Türkiye hayali içinde olanlar elbet böyle küçük işlere iltifat etmezler...

Behice Boran yine konuşmasında sık sık «kanaatimce», «bana göre» ibarelerini kullandı. Delegeler acaba tereddüt ettiler mi bilmiyoruz, Behice Hanım parti hattını mı açıklıyor, kendi görüşlerini mi? Maamafih arada hiç fark yoktur. Nasıl olsa partinin tesbit edilmemiş yazılı bir hattı, bir çizgisi yoktur. Yöneticilerin fikirleri parti hattı demektir. İnsan ister istemez Behice Hanımın «Biz istememek Partiyeye karşı çıkmaktır» dediği günleri hatırlıyor...

Bu yıl yapılan ve sonuçları geçenlerde açıklanan İl Genel Meclisi seçim sonuçlarını 1965 seçim sonuçları ile mukayese eden delegeye de raslayamadık. Halbuki 1965 genel seçimi ile mukayese edilecek yegâne benzer seçim, Türkiye'nin her tarafında köylerde dahi yapılan bu İl Gene Meclisi Seçimidir ve bu seçim sonucu TİP oyları için 1965 den daha düşüktür: 2,97 ye karşı 2,74. 1969 da başa güreşecek olanların, 1967 yılı Şubatında İstanbul İline parti'nin kuruluş yıldönümü toplantısında «büyük seçim yapılsa ve bakiye kalksa dahi 60 milletvekili çıkarırız» diyenlerin kulakları çınlasın... İl Yöneticilerinin seçim uzmanları da bu konuya nedense değinmediler. Sayfalar dolusu seçim raporu hazırlayan bu uzmanların bu sonuçtan habersiz olmalarına imkân veremiyoruz... Herhalde Türkiye'ye ait bir meseledir ancak Büyük Kongrede konuşulabilir düşüncesinde oldukları için bunu dile

getirmediler... Fakat Sadun Bey gününde idi, bu konu açılma delegeleri veya İl yöneticilerinin susturacağını hiç zannetmedik!(1)

Aybar kongreyi bu yıl izlemeyi yalnız seçimler sırasında oy kullanmak için geldi. Fakat hayret, tavsiye listesinin altına bu yıl meşhur kalın çizgisini çekmedi. Sonra bir gece evvel delegeleri toplayıp bir ön kongrede yapmamış, İl yöneticilerini ve büyük kongre delegelerini de seçtirmemiş. Bunda bir iş var herhalde... Demek ki göstermelik demokrasi uygulamasında bunlar da plâna dahil... Okuyucularımız belki hatırlayacaklardır; Hikâye şudur: 1966 Kasım ayında, İl kongresinden önce Beyoğlu İlçesinde yapılan toplantılar için kongreden önce kongre yapıyor diye toplantıya katılanlar haysiyet divanına verilmişler ve verilen takipsizlik kararı almışlardı. O sevk isteminin altında imzası bulunan aynı Aybar o tarihten 14 ay sonra 6.1.1968 de yani İl kongresinden bir gün önce İl delegelerini ilde topladı, adayları tesbit etti. Ertesi günü kongrede bu adaylar tahtaya yazıldı, bu liste dışında aday olmak isteyenlere Aybar - bizzat şu cevabı verdi: «Biz dün akşam toplandık adayları tesbit ettik, bunların altına çizgiyi çekeriz yeni adayları bu çizginin altına yazalım» dedi ve öyle yapıldı. İşte kalın çizgi hikâyesi budur. Bunda şaşılacak birşey yoktur: Bati çizgisini çizebilen bir Genel Başkan elbet tüzükte de istediği değişikliği Büyük Kongreyi kaale almadığı yapabilmelidir!

Demokratik Merkezizetçilik!

Sadun Aren bu yıl Kongre Başkanlığına gösterilen tek adaydı. «Muteber Üye» lere karşı başka aday göstermenin geçmişteki acı sonuçlarını bilen delegeler buna hiç yanaşmadılar, ikinci bir aday gösterilmedi ve Aren oy çokluğu ile kongre başkanı oldu. Doğrusu göstermelik demokrasi plânını da çok güzel uyguladı. Yukarıdan beri bahsettiğimiz demokrasi uygulamasını daha fazla merakta bırakmamak için burada anlatalım: Rapor üzerinde söz alan delegelerden Suat Doğu (Şişli) şu konuşmayı yaptı: «Söz alan arkadaşların bir kısmı ihraçlar olayına değinir ve bunu eleştiriyor. Siyasî Partiler Kanununa göre haysiyet divanı kararları burada görüşülmez, bu suçtur, delegelerin bu konuya değinmelerini tavsiye ederim». Yerine otururken Kongre Başkanı Sadun Aren konuşmacıya şu cevabı verdi: «Efendim bu tarz kongre divanına yapılmaktadır. Biz konuşmacı gibi düşünmüyoruz. Arkadaşlar Haysiyet Divanı kararlarını eleştirmiyorlar, partiden haysiyet divanları çok çalıştırılmıyor diyorlar bir kısmı da partiden uzaklaştırılanlar için af çıkarılmıyor diyor. Kanuna aykırı bir cihet görmüyoruz bu konuşmalarda. Şunu da belirtelim ki KONGRELERDE HER KARAR GÖRÜŞÜLÜR VE PARTİLİLER TARTIŞMA OLMAZSA DONAR KALIR DÜŞÜNCEDE TARTIŞMA EYLEMDE BİRLİK VE DİSİPLİNDEN YANAYIZ HER KADEME KARARI TENKİD EDEBİLİR AMA UYGULAMADA BUNLARI KARŞISINA ÇIKILMAZ BİZİM DİSİPLİN ANLAYIŞIMIZ BUDUR.» demek suretiyle günün en şaşırtıcı konuşmasını yaptı, Şunun için şaşırtıcı: Aynı Sadun Aren Bey Malatya kongresinden hemen sonra Türkiye çapında yapılacak geniş tasfiyenin daha önce bir komisyon marifetiyle hazırlık tahkikatı yapılmak suretiyle değil doğrudan doğruya haysiyet divanına sevk suretiyle yapılmasını savunuyor ve şöyle diyor: «Bunlar 18-20 kişidir ve bizce bellidir, hemen sevkedelim bu iş bitsin...» Yapılan bütün tasfiye hareketlerinde baş rolü oynayanlardan biri olan bu zat kalkmış bugün partiden uzaklaştırılanların sloganlarını tekrarlıyor «Düşüncede tartışma eylemde birlik». Daha düne kadar bu yöneticiler her karar her kademe de ise haysiyet divanlarımızın çok çalıştırıldığı tartışılmaz demiyorlar mıydı? Bu İl kongresinin eleştirisini (ki haysiyet divanının en çok çalıştıran merkez yürütme kurulu ve onun tenkid kademesi onlara göre büyük kongre olmak gerekirken) Sadun Bey İl kademesinde bu eleştiriyi önlememiştir. Demek ki bu yöneticilerin maksatlarını elde etmek için yapamayacakları iş yoktur. Dün ak dediklerine bugün kara diyebiliyorlar. Bakalım bu göstermelik hoşgörü havası ne zamana kadar sürecektir: Önümüzdeki Kasım'da yapılacak Büyük Kongre geçirilinceye kadar mı yoksa 1969 seçimlerini atlatana kadar mı?

(Devam 6. sayfada)

gereği düşünülür

Sanık Mihri Belli 22/12/1967 tarihine tekaddüm eden günlerde Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde topluluk önünde 1967 yılı Türkiye'sinde Devrimci Eylem Nedir? Konusunda bir konuşma yapmıştır.

Bu konuşmasında; Devrimci eylemin devrimi gerçekleştirmek uğrunda eylem olduğunu, Devrimin bir üretim tarzından daha ileri bir üretim tarzına geçiş bulunduğunu,

İnsan oğlunun tarih boyunca ileriye doğru akışında insanlık toplumunun değişik üretim tarzlarından geçtiğini, insanın yaşantısını sürdürmek için gerekli ihtiyaçlarını doğadan elde ederken değişik araçlara başvurduğunu, değişik teknik bilgilerden yararlanıp değişik ilişkiler kurduğunu, üretim ilişkileri, sosyal ilişkiler. Üretim tarzlarının belli başlılarının beş olduğunu, bunların sıra ile,

İlkel komünal toplum, kölelik düzeni, feodalite, kapitalizm, Asya Üretim Tarzı bulunduklarını, Asya Üretim Tarzını Marx'ın kabul ettiğini,

Üretim tarzının birinden, bir sonrakine geçiş devrim olduğunu,

İlkel Komünal toplumun sınıf olmayan sosyalist bir toplum olduğunu, insanı açıdan özenilecek bir toplum olmadığını, bundan kölelik düzenine geçiş bir devrim olduğunu, bilimsel açıdan bir devrim olduğunu, kölelik düzeninden feodaliteye geçiş toplumun ileri bir adımı olduğunu ve devrim olduğunu, feodaliteden kapitalizme geçişin de devrim olduğunu ve tabii sosyalizme geçişin de devrim olduğunu, illâ bu merdivenlerin teker teker aşılması şart olmayıp bir toplum düzeninden sonrakine geçildiği gibi daha sonrakine de geçilebileceğini gördüğünü, örneğin Japonya'da ilkel komünal toplumdaki doğrudan doğruya feodaliteye, Hindistan'da da İngiliz sömürgeciliğinin ülkeyi işgali ile Asya Kapitalizmi diye-

bileceğimiz bugün bizimle benzer bir kapkaç kaptalizme geçildiğini,

Aşamaları teker teker aşmadan çobanlık ekonomisinden yani barbarlık düzeninden ilkel komünal toplumdaki doğruca sanayileşmiş sosyalist topluma Rusya'nın kenar ücrâ bölgelerinde geçildiğini, yani Devrimin bir geriki üretim tarzından bir sonrakine değil daha sonraki üretim tarzlarından birine geçiş olduğunu,

Devrimin bilimsel anlamını üretim tarzında değişiklik olduğunu ve üretim tarzında değişikliği de o yeni üretim tarzını kurmak, kurmakta çıkarı olan sınıfın ya da sınıfların, eski üretim tarzını muhafaza etmekte çıkarı olan sınıf ya da sınıflara karşı galebesi olacağını, Devrimin bu olduğunu bildirmektedir.

Sanık sözüne devamla; «Devrim, kavramını tarih açısından koymaya çalıştık, tarih merakımızı gidermek ya da teorinin tarihe uygulama egzersizi yapmak için değil; daha önemli bir amacımız var, amacımız sonuç çıkarmak kendi eylemimiz için sonuç çıkarmak Türk toplumu içindeyiz bu toplumdaki sorumluyuz hepimizin amacımız bu, teorinin amacı bu. Böyle soyut, havada teori devrimci anlamda teori değildir. Teori uygulanacak olan, eyleme geçecek olan teoridir.» demekte ve devamla «Çağdaş tarihte iki cins devrim görüyoruz - biri Burjuva Demokratik Devrim, öteki sosyalist devrim. Burjuva Demokratik Devrim, siyasi bakımdan (iktisadi değil) eşit vatandaşlar topluluğu olarak ulusun varlığına engel olan feodal kalıntı olarak dış emperyalist müdahale olarak ne varsa onların yok edilmesi demektir. Bir ulusun yaşadığı toprak parçasında egemen kılınması demektir. Millî bağımsızlık davası Burjuva Demokratik Devrimin bir görevidir...»

«Sosyalizm bağımsız ülkede olur - sosyalizm temel şiarı bağımsız ülkede atılır. Bu demek değildir ki, sosyalizmin propagandası ya-

pılmaz... Burjuva demokratik devrim, devrimin birinci aşamasıdır. Sosyalist devrime yolu hazırlayacak aşamadır. Burjuva demokratik devrimini gerçekleştirmeden sosyalist devrimi yapamazsın - atlıyazsın bu aşamayı. Bir büyük devrimcinin dediği gibi «mangalda yakamazsın» veyahut bir emirname ile kaldıramazsın».

«Toprak reformu köylüyü toprak sahibi kılmak şiarıdır. Yani köylüyü küçük burjuva yapmak şiarıdır - o köylü küçük burjuva olduktan sonra sosyalist devrim aşamasında ne yapacaktır? Belli değil. Ama zorunlu bir aşama, ağalığı feodal ağalığı yıkmak için zorunlu bir aşama - onun için rizikoyu göze alarak, onu küçük burjuva yapıyoruz bir süre için - demek ki emperyalizme karşı, işbirlikçi sermaye çevrelerine karşı, feodal ağa takımına karşı ve onların etkisi altında diğer tabakaya karşı - onlar bilinçli kendi sınıflarının adamı değildir (...) o bilince güçlü halk hareketi karşısında varılır» demekte ve devamla, «ben tabii emekçi, şehir ve köy emekçisi adına konuştuğum için kendim zikretmiyorum... kimleri yanımıza alacağız kimleri karşıma alacağız şu devrimci adımı atabilmek için... şehir ve köy küçük burjuvasını alacağız yani orta köylüyü, yoksul köylüyü ve en tutarlı devrimci güç olarak şehir ve köy proletaryasını aynı cepheye koyacağız» dedikten sonra;

«Küçük burjuva bürokrasisinin Türkiye'de yarım milyonluk çok etkin bir kitle olduğunu devrimci çizimizi tayıp ederken mutlaka hesaba katılması gerekli bir kitle bulunduğunu, bu kitlenin milliyetçi ve devrimci bir potansiyeli olduğunu» belirtmektedir.

Bundan sonra sosyalist devrimin izahına geçmekte ve bunun kapitalist üretim tarzını ortadan kaldırmak, üretimdeki kolektif niteliği ile özel mülkiyet arasındaki çelişkiyi ortadan kaldırmak ve insanın insan tarafından sömürülmesi olanağı-

nı ortadan kaldırmak, insana maddî ve manevî bakımdan açılıp gelişme olanaklarını sağlamak, sosyalizmi kurmak olduğunu, bunun özellikle şehir ve köy emekçilerinin davası ve onların devrimci bulunduğunu başka zümre ve tabakaların belirli şartlar altında katılabileceklerini, fakat esas onların, onların davası olduğunu,

Burjuva Demokratik Devrimin sonuna vardığını gördüğümüz anda, tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi kurduğumuz anda sosyalist devrimin sınırına varacağımıza göre sosyalizmden yana olmayan güçlerin devrimini ta oraya kadar varırmak istemeyeceklerini,

Burjuva demokratik devrimi gerçekleştirmek demek sosyalizmin eşğine ayak basmak demek olduğunu.....

Örgütü-küçümsemediğini iki defa 141 inci maddeden hüküm giydiğini bu maddenin örgüt maddesi olduğunu, emekçilerin örgütü olmadan olmayacağını, mutlaka emekçilerin adına layık bir sosyalist örgütün kurulması lüzumlu olduğunu, işçi partisinin çok sınırlanmış bir örgüt olduğunu, emekçi davasını kucaklama imkânları sınırlı olduğunu....

Kendilerinin işçi partisi içinde olmadıklarını, olamayacaklarını,

Bu örgüte imkân olanın girip gerçekten sosyalist örgüt haline getirmek için olanca çabası ile çalışması ve sosyalizmin teorisini, biliminin yaymak için elinden gelen çaba ile çalışması, uğraşması kitle hareketlerine katılması, grevlere katılması gerektiğini, işçinin öy le bilinçleneceğini...

Emekçilerin kendi gerçek örgütünü kurmakla görevli olduklarını, bildirmiştir.

Bir soru üzerine sanık Mihri Belli sözüne devamla Sovyetler Birliği'ndeki ilkel kavimlerin komünal toplumdaki doğrudan doğruya sosyalizme geçiş örneklerini verdiğini, Sovyetler Birliği'nde Ekim İhtilâlinin adını «Büyük Ekim Sosyalist Proletarya İhtilâli» olduğunu, 1917 Ekiminde olduğunu, İhtilâlin başındaki adamın Lenin'in «Bizim devrimimiz, (ilkten bunlar kalktılar iktidara geçtikleri gün toprağı köylüye verdiler) 1919'un 2'nci yarısına kadar burjuva demokratik devrimi» diye anlatıyor ve sosyalist devrim adı altında burjuva demokratik inkılabı yapıldığını, 1928'de ancak tarımda kolektivizasyonun başladığını, sosyalizm kendi iç dinamikleriyle kurulacaksa ki öyle olacaktır, Türkiye'de zaten bir burjuvazi olduğunu, zaten bir işçi sınıfının var olduğunu, meselelerimizin bunlar olduğunu, bildirdikten sonra, «Burjuva demokratik devrim deyince ne zannediyorsunuz, burjuva demokratik devrim yapacağız; 100 yıl bekleyeceğiz ondan sonra sosyalist devrimi yapacağız; hayır burjuva demokratik devrim yapacağız, ve bittigi anda sosyalist devrim yapacağız, bu bir silsiledir (...) Temel şiar sosyalizm teorisini yapmak sosyalist teoriyi benimseyen kadrolar yetiştirmek (...) Bağımsız değilsin, Feodal kalıntılar var ülkede. Bunları temizleyeceksin mesele bu (...) diyorlar ki Kolhoz kur, Kolhoza geçiyorlar, sosyalist üretimi geçiriyorlar. Onların durumu başka... Biz 20'nci asır içindeyiz, Sınıfları var bunların, meseleleri var, devrimci şartları var. İçindeyiz meselelerimiz bu - dedükten sonra konuşmasına devamla: Sosyalist odur ki her mücadele biçiminden yararlanır. Parlementer mücadele eylemin yüzde onudur. Yüzde doksan emekçi halk kitlelerini bilinçlendirme örgütlenmedir. Gidip icabında sokağa da döküleceksin, Anayasanın sana sağladığı toplantı ve gösteri haklarını kullanacaksın.

Hepimiz isteriz ki eğer devrimci isek en devrimci parti egemen olsun çabamız bu yoldadır.» demektedir.

3/6/1968 tarihli bilirkişi raporunda; Sanık Mihri Belli'nin sözlerinde toplumu çevre yönetme, ısrarlı telkin gibi dar anlamda propagandanın unsurları olmadığını, bilgi verme anlamı bulunduğu, belirtilmiş ise de;

Sanık; uğrunda mücadele edilmesi gereken rejimin; işçi sınıfının diğer sınıflar üzerinde hâkimiyetini mümkün kılan, kapitalist bir ekonomiye yer vermeyen, özel teşebbüsü tanımayan bir proletarya rejimi olduğunu, Rusya'nın bile bu arzu edilen rejimi ancak 1928'de tahakkuk ettirdiğini, hedefin 1928 Rusyası'nın rejimi olduğunu, bunun için bu Türk sosyalizminin teorisini öğrenmek, yapmak, işçi sınıfını bilinçlendirmek için olanca çaba göstermek, işçi partisi örgütü imkânları dışında emekçilerin kendi gerçek örgütlerini kurmak, burjuva demokratik devrimin bittiği yerde bu tür sosyalist ihtilâl yapmak, bu yolda kimsenin göz yaşına bakmadan sert tedbirler almak, teoriyi benimseyen kadrolar yetiştirmek ve örgütlemek gerektiği ısrarlı bir şekilde 24 sahife tutan konuşmasında ifade etmiştir.

Bu proletarya sınıfının kurulması bahsinde sorulan çeşitli soruları müsbet yolda cevaplamış kendisine kolhozkur, kolhoza geçiyorlar, sosyalist üretimi geçiriyorlar dediklerini, onların durumunun başka olduğunu bildiren gayenin tahakkukundaki engelleri «sınıfları var bunların devrimci şartları da var» diyerek belirtip içindeyiz, meselemizdir, bu anlatabildim mi? diyerek kolhozları kurmanın dahi gaye olduğunu belirtmiş, dinleyicilere doğru eylem çizgisinin saptanmasında yani ihtilâli sosyalizm devriminin serbest ekonomiye yer veremeyen ve proletarya sınıfı hâkimiyetini ön-

Bilirkişi Raporu

ÖZÜ: Bilirkişi Raporudur.
DOSYA NO: 968/81

I- Bilirkişilere verilen görev:

Sayın Mahkemeniz tarafından, Ankara'da yayınlanan TÜRK SOLU Dergisi'nin 22 Aralık 1967 tarihli 6. sayısının 3. sayfasında çıkan «Mihri Belli'nin Konuşması» başlıklı yazıyla, 4. ve 5. sayfasında çıkan «Fidel Konuşuyor» başlıklı yazıda komünizm propagandası ve komünizmi övmeye suçlarının unsurlarının bulunup bulunmadığını ve Mihri Belli'nin konuşmasının özeti niteliğinde olan yazı ile, konuşmanın tamamını ihtiva eden metni karşılaştırarak, gazetede çıkan yazının, bu konuşmanın özeti olup olmadığını araştırarak gerçekli kanaatimize ihtiva eden rapor hazırlamakla görevlendirilmiştir. Bundan önce Sayın Mahkemeye sunduğumuz kısa yazıda, söz konusu makale ve haberde suç unsuru bulunmadığı kanaatimize ulaştığımızı arz etmiştik. Şimdi, bu kanaatimizin gerekçelerini de sunuyoruz.

II- İnceleme:

a) SANIK MİHRİ BELLİ'NİN KONUŞMASI VE ÖZETİ

Bu sanık hakkındaki kamu davası, S.B.F.'de yaptığı bir konuşmanın, Türk Solu Dergisi'nde özetlenerek yayınlanması nedeniyle açılmıştır. Kurulumuz hem bu özeti, hem bizzat sanık tarafından hazırlanarak Mahkeme'ye sunulmuş bulunan özeti, hem de, konuşmanın kaydedildiği şeritten kopya edilen metni incelemiştir. Dergi'de çıkan özet, son derece kısadır ve sanığın gerek konuşmasını, gerekse konuşmasından sonra yöneltilmiş bulunan sorulara verdiği cevapları gerektiği gibi yansıtmaktan uzaktır. Sanığın, bizzat hazırlanarak dosyaya ibraz ettiği üç sayfalık 15.4.1968 tarihli özet, konuşmanın ve verilen cevapların muhtevasına daha uygundur. Gerçekten, sanık, söz konusu konuşmasında, bu ikinci özette ve kısmen de yayımlanan özette belirtildiği üzere, «devrim» kavramının tanımını yaparak konuya girmiş ve devrimin, bir üretim tarzından bir başkasına geçiş olduğunu, sadece siyasal iktidarın el değiştirmesi şeklinde anlaşılamayacağı söylemiştir. Bundan sonra, çeşitli üretim tarzları üzerinde pek kısa olarak durulmuş ve bir toplum düzeninden bir sonrakine geçildiği gibi bir atlama yaparak bir daha sonrakine geçişin de mümkün olduğu tarihten örnekler verilerek gösterilmiştir. Konuşmacı, müteakiben sözü Türkiye'ye aktarmıştır. Konuşmacıya göre, Türkiye'de devrimci eylemin ne olduğu sorusunu cevaplandırabilmek, devrimin çeşitlerini bilmekte mümkündür.

Biri ötekini izleyen iki çeşit devrim vardır:

1) Burjuva demokratik Devrim, 2) Sosyalist Devrim. Burjuva demokratik devrimi, siyasi bakımdan eşit vatandaşlar topluluğu olarak, ulusun varlığına engel olan feodal kalıntı, dış emperyalist müdahale gibi faktörlerin yok edilmesi ve ulusun, yaşadığı toprak parçasında egemen kalınması demektir. Bu devrim başarılmadıkça sosyalist devrimden söz etmek boşunadır. Türkiye ise henüz bu devrime hazır bir ortam içine girmiş değildir. Gerçi, kurtuluş savaşından bu yana millî demokratik devrim gerçekleştirilmek için önemli çabalara girişilmiştir; fakat sonuç alınmamıştır. Bu bakımdan, önce demokratik devrimin gerçekleştirilmesi gerekir. Sosyalist devrimin şartlarının mevcut olup olmadığı bundan sonra tartışılacaktır. Fakat, bununla, demokratik devrim gerçekleştirilinceye kadar, sosyalizm propagandasının yapılması gerektiği, sosyalist teorinin benimsetilmesi için geceli gündüzlü çalışılmayacağı söylenmek istenmemektedir. Bir yandan bunlar da yapılacaktır. Bundan başka, millî

demokratik devrim yapılırken millî burjuvazi hasım olarak alınmayacak, aksine, dâvaya kazandırılacak, bu başarılamazsa tarafsız kalmaması sağlanacak, düşmanın kucağına itilmeyecektir. Konuşmacı bu hususu şöyle ifade etmiştir: «...Şehir ve köy küçük burjuvasını alacağız, yani, orta köylüyü, yoksul köylüyü ve tabii en tutarlı devrimci güç olarak şehir ve köy proletaryasını aynı cepheye koyacağız...»

Sosyalist devrim ise, kapitalist üretim tarzını ortadan kaldırmak, üretimin kolektif niteliği ile özel mülkiyet arasındaki çelişkiyi bertaraf etmek, insana maddî ve manevî bakımlardan açılıp gelişme imkânlarını sağlamak, kısacası, sosyalizmi kurmaktır. Bu devrim, şehir ve köy emekçilerinin davası olarak kabul etmek lazımdır. Gerçi başka zümre ve tabakaların da katılması mümkündür; fakat, burjuvazinin sosyalist devrimi yapabileceği sanılmamalıdır. Burjuvazi, olsa olsa, bir süre demokratik devrim paralelinde yürümekten öteye gitmez.

Konuşma, bu hususun belirtilmesiyle birlikte (sah.8) bundan sonra, dinleyicilerin sorduğu çeşitli soruların cevaplandırılmasına geçmektedir.

Sorulan ilk soruya verdiği cevapta, konuşmacı, emekçilerin sosyalist bir örgütte birleşmelerinin zorunlu olduğunu, kendisinin de bu zoruna inanarak kurduğu ve bugünkü sosyalist fikir kulluplerine benzeren progressif bir örgüt yüzünden T.C.K.'nın 14. m. ne göre hüküm giydiğini söylemiş, bugün, emekçilerin, emperyalizmin gölgesine sığınıp kapitalist yoldan kalkınmayı sağlayacağını sanan bir partiye oy vermekte olmalarından yakınımış, emekçilerin dâvalarına gerçek sosyalistler tarafından hizmet edilmesi, onların bilinçlendirilmesi, sosyalizm teorisinin yayılması için çaba gösterilmesi lüzumunu savunmuştur.

Sanık, müteakip soruyu cevaplandırırken, kurtuluş savaşına Türk sosyalistlerinin de katıldıklarını, bugün de sosyalizme geçebilmek için bağımsızlığın kazanılmasının şart olduğunu inandığını, ortanın sonunun önderliğinde başlayan millî bağımsızlık savaşına katılmamanın sosyalizme ihanet olacağını, sosyalistlerin yerinin, küçük burjuva bürokrasisi önderliğinde bir hareket olsa dahi millî kurtuluş savaşının safları olduğunu belirtmiştir. Konuşmacı, müteakip soruyu cevaplandırırken söz aldığından, evvelce belirttiği bir fikir, yani, sosyalist devrimin millî demokratik devrimi izlemesi zarureti bir kere daha açıklamış ve bunun ilkelerini bir kere daha ortaya koymuştur.

Sanık, bir başka soruyu cevaplandırırken devrimcilik şiarları bizde, bizim tekelimizde kalsın şeklindeki düşüncesi katılmadığını, bu şartlar ne kadar yayılırsa o derece iyi olduğunu bu derece, C.H.P.'nin emperyalizme karşı çıkarak NATO'ya hayır diyemeyeceğini; önceden kesinlikle iddia etmenin doğru olmayacağını, kin ve eski hesaplarla devrimci politikanın yürütmeyeceğini ileri sürmüş ve «... ortanın solu Halk Partisinin Kemalist köklere dönüşü şeklinde olumlu olarak karşıyorum. Ve bunun devrimci, sosyalist, Marksist bir tutum olduğu kamusudayım...» demiştir. Konuşmacı, bir başka soru ve silesile, de, devrimci eylemin biçimini anlatırken, sosyalistlerin her mücadele biçiminden faydalanması gerektiğini, parlementer mücadeleyi küçümsememesini, Anayasa'nın tanıdığı hak ve özgürlüklerin son katresine kadar kullanılmasını ve her şeyden çok emekçi halk kitlelerinin bilinçlendirilmesini, örgütlenmesini tavsiye etmiş ve bitiren mücadele biçimlerinden Anayasa'nın müsaadesi nisbetinde yararlanılması gerektiğini savunmuştur (sah. 19). Sanık, sorulan bir soruya da, en devrimci partinin iktidara geçmesi dileğini ifade ederek cevap vermiş, C.H.P. ve M.P. hakkındaki görüşlerini açıklamış ve konuşmasını, devrimci eylemin, teorik eğitim yapılmadıkça gerçekleştirilemeyeceğini, Anayasa'nın tanıdığı hak ve özgürlükleri kullanmak

(Devamı 7. sayfada)

gören telkin, ısrar ve çevre yönelme hususlarında geniş telkinlerde bulunmuştur. Kanunlarımızı göze suç teşkil ettiği açıkça bilinen bu fikirler cümleler arasında büyük bir ustalıkla yerleştirilmiştir. Bu sebeple bilirkişilerin raporda Mihri Belli'ye ilişkin olarak izhar ettikleri kanaate mahkememizce iştirak edilmiştir.

Mahkememiz bilirkişi mütalâalarına uyma mecburiyetinde olmayıp bunlarla bağlantısız olarak mütalâaları kendi objektif ölçülerinde değerlendirerek bu sonuca varmıştır.

Diğer sanık Vahap Erdoğan 22/12/1967 tarihli Türk Solu dergisinde Mihri Belli'nin Siyasal Bilgiler Fakültesinde «1967 Türkiye'de devrimci eylem nedir?» mevzuunda bir konferans verdiğini yazmış ve bu konferansta Mihri Belli'nin konuşmasında devrim hareketlerinin tarif ve tarihsel izlenimini nakletmekle yetinmiş, ekonomik düzenin değişmesi ve işçi proletaryasının diğer sınıflar üzerindeki tahakkümüne ve 1928'de ancak Rusya'da tesis edilebilen kolektivizasyonun sosyalist devrim namı altında Türkiye'de tahakkük ettirilmesine ve buna ait metodlara dair ana fikirler yazıya alınmamış ve bu suretle Mihri Belli'nin müesses ekonomik düzeni ortadan kaldırma ve sınıf hâkimiyetine dair ısrarlı telkinlerine yer verilmemiş olduğundan suça bu yönden iştirak etmediği ve «Fidel Castro konuşuyor» başlıklı yazıda Küba ve Latin Amerika toplumu hakkında bilgi verme niteliğinde görülmüş, Türkiye'de komünizm uygulanmasından bahsedilmemiş olduğundan eyleminde TCK, nunun 142/1'inci maddesi unsurları görülmemiştir.

Sanık Mihri Belli ve sanıklar vekilleri 18/9/1968 tarihli esas savunmalarında; Olay suç kasıt unsuru, maddî unsur olan eylem ve diğer maddî unsur olan cebir unsurunun bulunmadığını iddia etmişlerdir; Sanık Mihri Belli konuşmasının başında «devrimin aşamaları o kadar çabuk ilerlemeler kaydetmez tabii istisnai haller hariç onun için komünizm 1917, 1967, 1968, 1969 yıllarını kapsayabilir» sözleriyle daha sonraları da açıklamakta olduğu gibi 1917 Rus büyük Ekim sosyalist proleter ihtilâli şartlarını 1968 - 1969 yıllarını kapsayabilir» sözleriyle daha sonraları da açıklamakta olduğu gibi 1917 Rus büyük Ekim sosyalist proleter ihtilâli şartlarını 1968 - 1969 yıllarında göz önünde bulundurmak ve devrimlerin istisnai hallerde normal ilerleme dışında hemen tahakkük edebileceğini bildirmek 1917 deki Rus proleter ihtilâlinin 1968 veya 1969 Türkiye'de de olabileceğini ifade deki ustalıkla belirtmiştir.

Bir üretim tarzından daha ileri bir üretim tarzına eylem ile geçiş gerektiğini belirtmektedir. Sosyalist devrimin en ileri üretim sistemi olarak kabul edilmektedir. Rusya'nın bu üretim tarzına 1917 ihtilâlinde sonra ancak 1928 yılında geçebildiğini ileri sürmüştür.

Bu suretle Türkiye'deki bu günkü üretim tarzından sosyalist devrim ile daha ileri üretim tarzı olan 1917 ve 1928 Rusyasındaki sosyalist devrim olarak bahsettiği komünist üretim tarzına geçişin gerekli olduğu propaganda-sını ısrarla yapmış bulunmaktadır.

1917 Rus büyük Ekim proleter ihtilâli ve ondan sonra 1928 yılına kadar geçirdiği safhaları ile tahakkük ettiren sosyalist devrimin tarih tekamülü içinde komünal toplum, kölelik düzeni, feodalite kapitalizminden sonra varılan en ileri üretim sistemini geçiren devrim olduğunu açıkça ifade etmiş ve Türkiye'de bu tür bir sosyalist devrim için hazırlanmak gerektiğini, halkın halen tereddütte olduğunu, onun için emekçilerin örgütlenmesi gerektiğini, 141 nci maddenin örgüt maddesi olduğunu, kendisinin de bu maddeden mahkûm olduğunu, bildirerek sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde hakimiyet tesisi ve müesses ekonomik düzeni değiştirmek amacı ile örgüt kurmaya tevessül etmiş olduğunu ikrar etmiş ve biliyorsunuz bu 141 nci madde örgüt maddesidir. Ve emekçilerin örgütü olmadan olmaz bu besbelli diyerek 141 nci maddede gösterilen gaye ile teşkilatlanmak gerektiğini ısrarla telkin ve propaganda eylemiştir. İşçi Partisinin çok çok eylemi, çok sınırlanmış parti olduğunu, programında sosyalist sözü geçmediğini bildirmiş ve «geçemeyiz yazıldığı günlerde programın; yani bir cambazlığın sonucu çok sınırlı imkânlardan faydalanılarak kurulmuş bir örgüt, sınırlı ortamda kurulan örgütün imkânı; yani gerçek Türkiye'deki emekçi davasını kucaklama imkânları da sınırlıdır.» demiş ve (bu ortamda adına lâyük bir sosyalist örgüt kurma yolunda çaba söz konusu olabilir. Ama o örgüt vardır bunun dışında her şey her eylem muteber değildir tutumu çok yanlış.) demekle kendi deyimi ile (sınıf hakimiyetine müstenit ve ekonomik düzeni değiştirecek bir sosyalist devrim çalışan gizli bir örgütün mevcudiyetini telkin etmek istemiştir. Ve «Biz» İşçi Partisi içinde yokuz olmayız)... (Emekçiler kendi gerçek örgütlerini kurmakla görevlidirler)... (Bu önümüzdeki görevdir) diyerek TCK, nunun 141 nci maddesine aykırı bir cemiyet kurma eyleminin ısrarla telkin ve propagandasını yapmaktadır.

Bunun için Sosyalist devrim için teorik hazırlığın yapılmasını, bilimini yaymaya çalışılmasını, bunun için kitle hareketlerine

Muhalefet Şerhi

Sanık Mihri Belli'nin 22/12/1967 tarihinde Siyasal Bilgiler Fakültesinde yaptığı konuşmanın Türk Solu adlı gazetede özetlenerek yayımlanması üzerine hakkında kamu davası açılmıştır. Sanık savunmalarında gazetede yayımlanan yazı konuşmasının tümünü ihtiva etmediğini konuşmasının diğer sanık Vahap Erdoğan tarafından kendine anlatıldığına göre kısaltılarak ve kısmen değiştirmek suretiyle özetlenip yayımlanmış olduğunu beyan etmiş ve fiilî hakta sanığın bände alınan konuşmasının tam metni zabta alınmış ve dergide yayımlanan özeti sanığın konuşmasını yansıtmaktan uzak olduğu görülmüştür.

Sanığın yaptığı konuşmada (Komünizm propagandası suç unsurları mevcut olduğu)na dair verilen 15/1/1968 tarihli ilk üç kişilik bilirkişi raporunda konu olarak özet yazı ele alındığından ve rapor münderعاتı sanığın konuşmasını tam olarak yansıtmaktan uzak olduğu görülen bu özet yazı bulunduğu anlaşıldığından mahkemece bu rapora itibar edilmemiştir. Bu sebeple konuşmanın tam metni incelenmek üzere ikinci defa bilirkişilere tevdi edilmiş ve bilirkişiler tarafından düzenlenen 3/6/1968 tarihli raporda gerçekleri ile açıkladığı üzere sanık tarafından yapılan konuşmada «1967 Türkiye'de devrimci eylemin ne olduğu» konusu ele alınmış ve (devrim)in bir üretim tarzından daha ileri bir üretim tarzına geçiş olduğu açıklanmış sonra devrimin çeşitlerinde Millî demokratik devrim ve sosyalist devrim olarak gösterilmiş ve Millî demokratik devrim başarılı madükça sosyalist devrimle geçilemeyeceği Türkiye'de ise henüz Millî demokratik devrimin başlaması için çalışılmakta olduğu ve sosyalist

katılmalarını propaganda yolu ile telkin etmiştir.

1917 Rus proleter ihtilâlinde bahis ve sosyalist kuruluşa geçiş 1928 vukubulduğu belirtiltikten sonra söze devamla (fakat ken di iç dinamizm ile kurulacaksa sosyalizm, ki böyle olacaktır. Ve Türkiye'de zaten, zaten bir buruva var, zaten bir işçi sınıfı var, zaten bizim meselelerimiz bunlar demıştır.

Bu sözlerle sosyalizmin yani 1917 Rusyasındaki sosyalizmin kendi iç dinamizmi ile kurulması gerektiğini, diğer bir deyişle devrim ile, proleterlerin hareketi ile düzen değişikliğine müncer olacak bir cebri hareketi kuruluması gerektiğini, telkin etmiştir. «Bu böyle olacaktır.» deyimi bunu ifade etmektedir.

Ve sosyalist devrim, burjuva demokratik devriminden sonra gelen bir devrim safhası olduğuna göre «Türkiye zaten bir burjuva, var, zaten işçi sınıfı da var» deyimi ile cebre dayanan bir ihtilâl ile burjuvayı ortadan kaldıracak, bir sosyalist devrimi (Kastettiği sosyalist devrim komünizmdir) gerçekleştirecek bir işçi sınıfının olduğunu da anlatmaktadır. (Zaten bizim meselelerimiz bunlar) diyerek sosyalist devrim tahakkuka çalıştıklarını açıkça belirtmiş ve söze devamla «ne zannediyorsunuz yani burjuva demokrat devriminden sonra yüz yıl bekleyeceğiz ondan sonra mı sosyalist devrimi yapacağız?» demekle konuşmasının baş tarafında istisnai hallerde 1917 de olduğu gibi devrim aşamaları anide olabileceğini ve Rusyada çobanlık ekonomisinden, ilkel komünal toplumundan doğrudan doğruya sanayileşmiş sosyalist topluma geçilmiş olduğuna dair izahatının sonucu olarak buruva devrimde bekleme olmayacağını ve buruva sınıfı esasen mevcut olduğunu göre sosyalist devrimin (proleter ihtilâli yolu ile) yakın olduğunu ustalıkla ifade etmek istemiştir. «doğru eylem çizgisinin saptanması» deyimi komünist bir ihtilâle yönelme propagandasıdır.

Sanık Mihri Belli devrimde sert tedbirlerin alınacağını söylemiştir-bir üretim tarzından daha ileri bir üretim tarzına devrimle geçileceğini, bunun istisnai ahvalde komünal toplumdan sanayileşme devrimine süratle ve Rusya'daki gibi ihtilâl ile geçilebileceğini, Türkiye'de işçi sınıfının olduğunu ve tarihi tekamülü beklemeyeceklerini bildirerek sosyalist devrim geçişin Rusyada olduğu gibi, proleter ihtilâli ile ve cebri yolu ile olacağını anlatmıştır.

Devrimin üretim tarzında değişiklik olduğunu, yeni üretim tarzını kurmak bulunduğunu, bildirmiş ve (Yeni üretim tarzı kurmakta çıkarılan sınıf ya da sınıfların eski üretim tarzını muhafaza etmekte çıkarılan sınıf ya da sınıflara karşı galebesi ile olur. Devrim budur) diye tarif etmiştir.

Türk tarihinde devrim adı altında yapılan harf inkilâbı, şapka inkilâbı, kıyafet devriminin aslında olumlu reformlar olduğunu, devrimin bilimsel manasının yukarıdaki izah gibi bulunduğunu, harf, şapka ve kıyafet reformlarının devrim olmadıklarını belirterek devrimin bazı sınıfların diğer sınıflara galebesi sonucu üretim tarzı değişikliği ile olacağını bildirerek bunun zora müstenit olacağını her vesile ile izah etmek ve bu yolda dinleyicileri ikna etmek istemiştir.

Sanık Mihri Belli «amacımız teorinin tarihe uygulanması ekzersizi değil sonuç çıkartmaktır. Kendi eylemimiz için sonuç çıkartmak, amacımız Türk toplumunu, bu toplumun içindeyiz ve bu toplumdan sorumluyuz hepimiz, amacımız bu. Teorinin amacı bu, böyle soyut havada teori devrimci anlamda teori değildir. Teori uygulanacak olan eyleme geçecek olan teoridir» demektedir.

Uygulamasını istediği teori sosyalist devrim, sınıf hakimiyetine yer veren müesses ekonomik düzeni kaldırın, yeni bir üretim tarzına geçiş öngören kapitalist ve özel teşebbüs sisteminin kaldırılmayı, hedef tutan 1917 Rus

ihtilâli ile Rusyada misali verilen bir sistemi getiren teoridir.

Bu teorinin tarihsel tekâmül ve uygulamasını beklemeyecek, teori havada kalmıyacak eyleme geçecek, uygulanacaktır. Tabii bu eyleme geçme hukuki ve tarihi tekâmül ile olmayacağına göre eyleme geçiş, devrim hareketi ile işçi sınıfının diğer sınıflar üzerinde galebesini sağlayacak bir ihtilâl ile olacaktır.

Gaye 1917 büyük ekim proleter ihtilâli ve bunu müteakip Rusya'da gerçekleştirilen sosyalist devrimdir - sanık Mihri Belli işte bu ihtilâl vasatını hazırlamak üzere örgüt mevcut olduğunu, kendisinin bu örgüt kurmaya çalışmaktan mahkûm olduğunu örgütsüz bir sosyalist devrimi olmayacağını, devrimde sert tedbirler alınacağını, Türkiye'de bir ihtilâl için şartların mevcut olduğunu, ihtilâl yapacak sınıfın mevcut olduğunu, aleyhine ihtilâl yapılacak sınıfın da mevcut olduğunu, sosyalizmi kurmak davasının özellikle şehir ve köy emekçilerinin davası olduğunu, onların devrimi olduğunu, gayet açık bir şekilde ısrarla telkin, dar anlamda propagandasını yapmış ve bu propagandasında cebre yönelme unsuru adeta cebre tahrik ve teşvik niteliğinde olmak üzere açıkça görülmüştür.

Sanık Mihri Belli'nin kastı sınıf hakimiyetini tesis edecek, kapitalizmi yok edecek, özel teşebbüsleri ortadan kaldıracak bir üretim tarzını, komünizmi Türkiye'de hakim kılmak olduğu uzun konuşmasının her safhasında açıkça görülmektedir.

Suçun maddî unsuru eyleme ve cebre yönelme keza yukarıdan beri izah ettiğimiz veçhile açıkça görülmektedir. Zor kullanma hali esasen ihtilâlin başlaması ile ancak tezahür edebilir. TCK, nunun 142, maddesi propagandayı suçladığına göre sanığın eyleminde propagandanın bütün unsurları, ısrarla telkin, cebir kullanma gerektiğine dair telkin, propagandayı sınıf ihtilâline yönelten belirli hedef ve, ihtilâlin şartlarını tamam olduğunu telkin eder mahiyette dar anlamda propaganda tam unsurları ile mevcuttur.

Cebre tevessülün tahakkunun beklenmesi halinde TCK, nunun 141/1 nci maddesinin uygulama yerî esasen bulunmayacaktır.

Bu nedenlerle sanık Mihri Belli'nin ve vekilinin savunmaları varit görülmemiştir.

Hüküm

22/12/1967 tarihine tekaddüm eden günlerde Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrenciler derneğinin tertiplediği toplantıda dinleyicilere hitaben yaptığı konuşmada Sanık Mihri Belli'nin ekonomik düzende sosyalist bir devrim ile değişiklik yapılmasını öngörmüştür. Fikrine göre kapitalist üretimin tarzi ortadan kaldırılarak üretimdeki üretimin kolektif niteliği ile özel mülkiyet arasındaki çelişkiyi ortadan kaldırmak insanın insan tarafından sömürülmesi olağanına son verilmelidir. Bu dava, kendi fikrince, özellikle şehir ile köy emekçilerinin davası ve onların devrimidir, başka zümre ve tabakalar belirli şartlar altında ancak katılabilirler esas dava onların davası olmalıdır. Görülüyor ki, sosyalist devrim diye nitelediği getirilmek istenen düzende özel teşebbüse yer verilmemekte şehir ile köy emekçilerinin yani sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıfla ve zümreler üzerinde hakimiyeti istenmektedir.

Ekim 1917 de yapılan Rus ihtilâli burjuva demokratik inkilâbı şeklinde nitelendirilip, Sovyetler Birliğinde sosyalist kuruluşa geçişin ancak 1928 yılında vukubulduğunu bildirerek Türkiye'de Burjuva Demokratik devrimini gerçekleştirir gerçekleştirmez sosyalist devrim geçileceğini, bunun için emekçilerin örgütlenmesini gerektiğini, TIP'in halen yeterli bir örgüt olmadığını, sosyalist örgütün şart olduğunu, emekçilerin kendi gerçek örgütleri-

devrimine ulaşmak ve bu devrimi başarmak içinde anayasamın tanıdığı hak ve özgürlüklerin son katresine kadar kullanılması ve emekçi halk kitlelerinin özgürlüklerini anayasamın müesses nisbetinde mücadele biçimlerinden yararlanmasını izah edilmiş ve (bir sınıfın değeri yok etmesi) ve (anayasa düzeninin cebren değiştirilmesinden) bahsedildiği görülmüştür.

Konuşma muhteviyatında bir düzenin eleştirilmesi mevcuttur. Mevcut düzenin değiştirilmesini istemekte anayasamın vatandaşlara tanıdığı bir düşünce özgürlüğüdür. Konuşmada (cebri ve şiddete yönelme) ve mevcut düzenin zorla değiştirilmesi) hali mevcut değildir.

Hüküm yerinde kabul edildiği gibi sanığın bände alınan konuşmasında birtek (ihtilâl) kelimesi kullanılmamış ve mahkemece sanık tarafından kullanılan (Devrim) kelimesi (ihtilâl) manasına kabul edilmiştir. Mevcut düzenin zorla değiştirilmesi fikri konuşmada mevcut olmadığı gibi suç unsurlarının tekevini için (zor ve cebri)in ne suretle tatbik edileceğinin, yöneltileceğinin de gösterilmesi gerekmektedir.

Evvelâ konuşmanın tümünden anlaşılan manâ Millî Demokratik Devrim aşamasının tamamlanmasını gerçekleştirmek ve ondan sonra sosyalizme geçiş sağlayabilmek için çalışmak gerektiğidir. Konuşmacıya göre komünizm sosyalizmi izleyen bir aşamadır. Ve her ikisinde de iktisadî hayat düzeni ayrıdır. Geleceğin bu toplum biçiminden şimdiden düşünmek dahi bahis konusu değildir.

Bu itibarla bir komünist düzen tasvirî mevcut olmadığına göre onun propagandası da mevzubahs olamayacaktır. Bu suretle sanığın beraatına karar verilmesi reyinde olduğundan çoğunluk kararına MUHALİFİM.

MUHALİF
Ahmet Dağlı
Başkan 8517

nî kurmakla görevli bulduklarını, örgüte gidilecek sosyalizmin teorisini ve bilimini yapmak için her çabanın gösterilmesini gerektiğini, kitle hareketlerine katılmalarını, işçinin böyle bilinçleneceğini anlatmaktadır.

Komünal toplum, kölelik düzeni, feodalite, kapitalizminden sonra sosyalist devrim olarak nitelendirilen rejimin özel teşebbüse yer vermemesi sınıf hakimiyetini tesis gagesi taşıması itibarıyla komünizmin tarif ve niteliklerinin taşıdığı sonucuna varılmıştır. Konuşmanın tümü Türkiye'de sınıf hakimiyetine yer veren ve Rusya'da dahi ancak 1928 yılında tahakkük edebildiği ileri sürülen kolektivizasyonun uygulanmasını gerektirecek bir rejimin getirilmesi için gerekli metodlar, fikir ve hareketlerin konuşma içinde ustalıkla propaganda konusu yapıldığı görülmektedir.

Bu tür sosyalist eğitimden başlayıp sınıf hakimiyetini tahakkük ettirmeye kadar ne yol lar takip edileceği açıklanıp, devrimde sert tedbirler alınıp, kimsenin göz yaşına bakılmayacağı belirtilerek doğru eylem çizgisinin saptanmasını telkin etmektedir. Kapitalist bünyenin tamamen kaldırılmasını ve proleterlerin hakimiyetini gören açık ifadeler karşısında 3/6/1968 t. li bilirkişi rapordaki kanaate mahkememizce iştirak edilmemiştir. Olayda, ısrarlı telkin ve cebre yönelme unsurları bulunmuş

Bu suretle sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek, sosyal bazı sınıfları ortadan kaldırmak, müesses ekonomik ve sosyal temel nizamları devirmek için sanık Mihri Belli'nin toplum önünde 1967 Türkiye'de devrimci eylem nedir? konulu konferansda propaganda yaptığı anlaşıldığından; eylemine uyan TCK, nun 142/1 maddesine göre BEŞ SENE MÜDDETE AĞIR HAPSİNE, ve 31. madde gereğince ceza süresi kadar kamu hizmetlerinden MAHRUMİYETİNE, TCK, nun 173/3 maddesine göre ÜÇ SENE MÜDDETE BİNGÖL VİLAYET MERKEZİNDE İKAMETE GENEL GÖZETİMİ ALTINDA BULUNDURULMASINA, 18/3/1968 tarihinde tevki ve 16/4/1968 tarihinde tahliye edildiğinden TOK, nun 40. nci maddesi gereğince tutuk geçen günlerinden mahkûmiyetinden icrayı mahsubuna.

2 — Diğer sanık Vahap Erdoğan'un her nekadar Mihri Belli'nin konuşmasının özet olarak 22 Aralık 1967 tarihli Türk Solu dergisinde neşrettiği anlaşılmalıdır ise de, konuşmadan aldığı pasajlar devrim hareketlerinin tarifine ve tarihi tekamülüne inhisar ettirilmiş ve sosyal bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis ve bazı sosyal sınıfları ortadan kaldırmak ve müesses ekonomik ve sosyal temel nizamları yoketme matuf ana fikir ve propagandalar aktarılmamış olduğundan ve Fidel Kastro konuşuyor başlıklı yazıda KÜBA VE LATİN AMERİKA toplumu hakkında bilgi verme niteliğinde bulunmuş olduğundan Vahap Erdoğan'un TCK, nun 142/1 maddesindeki unsurlar görülmemiş ve ayrıca maddenin 4. uncu fıkrasındaki komünizmi öğme suçu unsurları da bulunmamış olduğundan müsbet suçtan BERAATİNE,

3 — Mihri Belli'ye ait suç konusu teyip bandının TCK, nun 36. maddesi gereğince zoraltına, Mihri Belli'nin hissesine düşen 626, 50 lira yargılama giderinin kendisinden tahsiline, Mihri Belli'ye ait mahkûmiyet kararında başkan Ahmet Dağlı'nın muhalefeti ile oy çokluğu ile Vahap Erdoğan'un beraatinde oybirliğiyle teyizi kabul olmak üzere sanıkların yüzlerine karşı verilen karar 17/9/1968 tarihinde okunup, anlatıldı, 17/9/1968.

Muhaliif
Başkan Üye Üye
Ahmet Dağlı H. Nezihi Sancar H. Avni Güneş

NOT: Karar metnindeki cümle bozuklukları ve noktalama hataları aynen muhafaza edilmiştir.
(T. S.)

Ağalar konuşuyor

• Gazetemiz bu yılki kongreyi daha çok «TİP'in asıl sahipleri yani Taban ne diyor» açısından izlemişti. Bununla önce büyüklüklerin konuşmalarına da bir göz atmakta fayda vardır.

Behice Boran dış siyaset olaylarına değindi. Çekoslovakya olaylarının Avrupa'da bir gerginliğe yol açacak nitelikte olmadığını, Varşova Paktı üyelerinin bir iç meselesi olduğunu, Atatürk dış politikasının paktlar dışında kalma esasına dayandığını, bizim de öyle yapmamız gerektiğini söyledi ve şunları ilâve etti: «Küçük devletler büyük devletlerle sosyalist veya kapitalist olmalarına bakmaksızın aynı paktlara girmemelidir. Burada önemli olan devletin büyük devlet olma vasfıdır». Sovyetlerin Çeklerin iç işlerine büyük devlet oldukları için karıştığını, sosyalist blok dışında uyguladıkları barışçı politikayı sosyalist devletlerle olan ilişkilerde uygulamadığını ve başrolü «hakim rolü oynamak istiyorlar» diyerek uzun uzun Sovyetler'i kınadı. Çek halkı direnmez miydi diye bir soru ortaya attı. Şu cevabı verdi: «Elbet direnebilirdi, bütün halklar direnirler, direnselerdi orası da bir Vietnam olabilirdi ama durumlar değişiktir, Vietnam'da bir rejim meselesi vardır halbuki tasvip etmek de etmesek de Çek olayları dostları arasındaki bir ihtilâftir, temel meselelerde ihtilâf yoktur, bunun için Çek halkı direnmemiştir da yerek ve pek çok önemli yargılarını «şahsi görüşüm» «şahsi kanaatim» diyerek sözlerini bitirdi, Sadun Aren Pazar sabahının ikinci konuşmacısıydı: Kısa konuştu, Ekonomik teknik bir iki soruna değindi. Bu konuşmanın en ilginç yanı şu idi: «Meseleleri epey zamandır söylüyoruz... açıklıyoruz, artık iş yeni bir safhaya geldi, boyuna söylemek yetmez ÖRGÜTLENMEGE daha fazla önem vermek zorundayız, bununla uyarma işini bırakalım demek istemiyorum, ama ağırlığı örgütlenmeye vermenin zamanı geldi. Boyuna söylemek yetmez, sorunları çözmek için örgütlenmek şarttır.» Dilimiz bir karış yine açık kaldı. Ne oldu bu Sadun Beye: Eleştiriyi önlemiyor, ihraçları ko nuşturuyor, üstüne basa basa Af istendiğinden bahsediyor, örgütlenmeye önem verelim ağırlık verelim diyor. Bu zata tanınacak insanın inanası geliyor söylediklerine... Ama yine de bir şeyler dönüyor, haysi hayırlısı...

Çetin Altan hayranlarına hoş gelen konuşmasını çok uzatmadı. Allahtan. Üzerinde durmağa değer birşey söylemediği için biz de üzere rinde durmuyoruz. Gelelim Aybar'a:

Aybar önce İstanbul'un işgal altındaki günlerine değindi. Aynı yabancı gemilerin dost olarak yine gelmekte olduğunu, oysa onların dost olmadıklarını, yeni bir milli kurtuluş mücadelesi gerektirdiğini söyledi.

Kongre bu arada Aybar tarafından Vedat Demircioğlu için saygı duruşuna davet edildi. İnsan saygı duruşundaki sessizliğinde Vedat'ın öldürülmesiyle daha da hızlanan ve İstanbul halkının geniş çapta katılımı eğilimi gösterdiği gençliğin antiemperyalist eylemini, «anarşist hareketler» olarak nitelleyen ve TİP'in etkisindeki gençlik örgütlerini eylemden alıkoyan kişinin de bizzat Aybar olduğunu hatırlamadan edemiyordu.

Daha sonra uzun bir makale niteliği taşıyan bir konuşmayla Türkiye'nin iktisadi durumuna değindi. İflâsın eşliğindeydik. İşsizlik artacak, fiatlar yükselecek, kamu yatırımları ve kamu hizmetleri daralacaktı. Ekonomik faaliyetin azalması sonucu kamu gelirleri düşecekti, Devlet, cari masraflarını karşılamak için yeni zamlar yapmak zorunda kalacaktı.

İkinci beş yıllık plân dış borçlanma, işçi dövizleri ve ihraçat gelirlerinin artacağı varsayımına dayanıyordu. Oysa konsorsiyum 90 milyonluk bir kısıntı yapmıştı. İşçi dövizlerinde ve turizm gelirlerinde de düşmeler vardı.

AP, iş ve dış borçlanmaları üç senelik iktidarı içinde misli görülmemiş bir şekilde artırmıştı. Dış borçlar 986 milyon dolardan 1,495 milyon dolara, iç borçlar 12 milyon küsur TL. dan 19 milyon TL. na yükselmmişti.

Zaten TC. kurulu beri, sanayileşme, temel sanayi kuruluşu yönünde değil, istihlak sanayi yönünde olmuştu. AP'nin iktidara gelmesiyle hızlanan montaj sanayi de bir istihlak sanayi idi. Montaj sanayi son tahlilde imtiyazlı bir ihtilâttı.

Dışa bağlı bir ekonomi, Türkiye'yi elli yıldır tarımsal geri bir ülke olarak bırakmıştı. Kurtuluş için kapitalist olmayan bir yol izlemek zorunlu idi. Ama iktidar böyle bir iflâs eşliğinde Ortak Pazar peşindeydi.

Yukarıki tahminlere dayanarak çıkarılan sonuç, AP'nin kısa sürede iflâsıdır. Oysa, bir kez yukarıki tahminler en az eksik etkenlerle ortaya konulmuştur. Bilindiği gibi, Çekoslovakya olaylarından önce sarsıntı geçiren NATO'nun, bu olaylar ileri sürülerek güçlendirilmesi yoluna gidilmektedir. NATO sisteminin en önemli unsurlarından olan Türkiye'ye bu sırada «ne halin varsa gör» denilmesi düşünülmez. Bu bakımdan önümüzdeki dönemde Konsorsiyumun kesenin ağzını açarak Türk ekonomisine - kısa etkili de olsa - bir enjeksiyon yapması sürpriz olmayacaktır. Üstelik, Amerika Türkiye'de en sadık bendesi olan AP'yi seçim kışı mailinde yüzüstü bırakamaz.

Yine kısa süre için enflasyonun işsizliğe sebep olacağı düşüncesi de yanlış. Montaj sa-

TİP İstanbul II Kongresi

naiyine de olsa, enflasyon yoluyla yapılacak yatırımlar yeni iş sahaları açacaktı. Seçime yaklaşıldıkça Demirel'in daha sık kurdele kesmesi tabii olacaktır.

Aybar'a göre ekonomik bunalımın olumlu ve olumsuz yanları vardı. Olumlu yanı işçiler ka derleriyle başbaşa kalma olayları doğru değerlendirme imkânını bulacaklardı. Bu arada TİP militanlarına ağır ve şerefli görevler düşecekti. Kaderiyle başbaşa kalıp olayları kendi kendine doğru değerlendirmeyi başarmış işçinin birden peydahlanan TİP militanlarıyla nasıl kaynaşacağı tartışma götürürdü. Oysa sosyalist bir partinin militan işçi sınıfını bilinçlendirmek amacıyla daima onun yanında olmalıydı.

Faşizm gelir

Fakat bu bunalımın aynı zamanda demokratik düzeni yıkmaya ihtimali de vardı. Bu bunalım faşizmi de getirebilirdi. Dinî duyguların istismarıyla kompolar, tertipler de hazırlanabilirdi. Aybar, bu günkü düzeni rahatlıkla demokratik bir düzen olarak niteliyebiliyordu. Ceza Kanunu'nda 141 ve 142. maddeleri bulundurmaya rağmen bu düzen ceberrut, despotik, merkeziyetçi değildi. Bu tabirler 1960 öncesi Türkiye'de, bir de komşumuz Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği için geçerliydi. Halbuki Amerikan emperyalizmi ile ilişkilerimiz ortadaydı. İkili anlaşmaların daha sayıları bile tartışma konusuydu. Muhtevaları ise hükümlerle tehdit eder nitelikteydi. Nasıl olur da demokratik bir düzen söz edilebilirdi? Örneğin, memleketimizdeki Amerikan üsleri bizi her zaman için iktidarın iradesi dışında bir harbin içine sokup haritadan silinmemize sebep olamaz mıydı?

1960 dan sonraki bu demokratik düzeni biraz daha karıştıralım. Johnson'la kolkola resimlerini bastırıp ilk seçim mücadelesine giren Demirel'in zuhuru rastlantı mıydı? Veya Tunçkanat'ın ünlü raporu Amerika ile ilişkilerimizi bozmak isteyenlerin bir tahriki miydi?

Sakin Amerikan emperyalizmi, asker ve sivil uzmanların denetiminde, böylesine demokratik bir düzenden yararlanıp memleketimizdeki millîci güçleri tam bir atâlete düşürme plânını uyguluyor olmasın!

Evet Aybar'a göre bunalımın olumsuz tarafı faşizmi getirebilirdi. Ama, Anayasa'nın beklentisiyle memleketin uyanık evlâtlarına verilmişti. En büyük güvencimiz gençlikti. Öncelikle yüksek tahsil gençliği idi. Bütün dünyamızın her yanında bu böyle. Doğu'da da, Batı'da da gençler özgürlük için savaşıyorlardı.

Aybar'ın bu lafları da özellikle tartışma götürürdü. Örneğin Vietnam gençliği - Aybar'ın Doğu derken Vietnam gençliğini düşündüğünü sanmıyoruz - tepeden turnağa kan, Amerikan saldırganları ve yerli işbirlikçileriyle uzun yıllar süren amansız bir savaşa inçin deydi. Yerli işbirlikçiler seçimle iktidara gelmiş demokratik bir düzenden müessesilleriydi. Çekoslovakya gençliğinin Vietnam gençliği ile etkilî biçimde dayanışmasını belirten eylemleri neydi, bilmeziz. Hürriyet ve eşitlik için savaşa Çekoslovakya gençliğinden böylesine bir eylem beklememiz doğal değil miydi?

Aybar'ın güvenci gençlikteydi ama, bizzat kendisi, anti-emperyalist gençlik hareketlerinden, partili gençlerin uzak durmasını sağlık vermemiştiydi. İşçi sınıfının öncülüğünde olmayan gençlik hareketleri, askeri darbelerle ortam hazırlayıp, demokratik düzeni tehlikeye sokmak mıydı? Böylesine bir fikir değişikliğinin izahını Aybar açıklamaya lüzum görmeden, öncüllüğü modaya uyup, yüksek tahsil gençliğine vedredivermişti.

Kongre daha öncekiler gibi kalabalık değildi ama, ne söylesen söyle alkış tutan bir düzeydeydi. Aybar'a göre gençlik yüksek tahsil gençliğinden ibaret değildi. Onların işçi ve köylü gençlerle kaynaşması gerekirdi.

Evet, bunalımın olumsuz tarafı Yunanistan örneği bir CUNYAYI da getirebilirdi. Aybar'ın kendi adına mı, yoksa TİP adına mı konuştuğunu bilmiyeyiz. Yalnız Behice Boran'ın bir başka TİP kongresinde yapmış olduğu konuşmada Türkiye'de Yunanistan örneği bir CUNTANIN hükümet darbesi söz konusu olmazdı. Çünkü Türkiye'de Yunanistan'daki gibi sosyalizmin kökü dışarıda değildi.

Türkiye için de, dünya için de bir tek kurtuluş yolu sosyalizmdir. Sosyalizm hürriyetleri gerçek niteliğine kavuştururdu. Spartaküs, Bedrettin, Bab'öf hep hürriyet ve eşitlik için savaşıyorlardı. Bilimsel sosyalizmin kanunlarını bulan K. Marks F. Engels, isimnin söylemeye işi dikkatimizi çekmişti. 1917 Sovyetler İhtilâli de eşitlik ve hürriyet içindi. Çarlık yerine otoriter despotik, merkeziyetçi, ceberrut bir polis devletin kurulmuş olması tâlihsizlikti.

Bütün sosyalist düzenlerin 1917 örneği ihtilâl ile olması şart değildi. Çağımızın halkları artık uyanmıştı. Halklar artık bizzat yönetic olmak istiyorlardı. Bizim sosyalizmin insan sevgisine dayanacaktı. Sosyalizm insan içindi insan sosyalizm için değil Demokratik müesseseler sosyalist düzenin de vazge-

çilmez unsurlarıydı. Monteskiyö'nün kuvvetlerin ayrılığı prensibine değinerek; teşriî, kazaî, icrai organların ayrılığının sosyalizm için de geçerli olduğunu belirttikten sonra, Anayasa'nın üstünlüğü, kişi hak ve hürriyetlerinin dokunulmazlığı, mesken mäsuniyeti, bilim, sanat, düşünce hürriyetleri sosyalist düzenler için de geçerliydi. Sosyalist düzende de insan yönetimi katılmak için seçmeli, seçilmeli ve muhalefetin de hakları tanınmalıydı. Sosyalizmi sevimi ve güzel kılmak için başka çıkar yol yoktu.

Aybar kuracağı sosyalizmi ballandıra ballandıra anlatırken arka sıralardan aynen şu ses duyuldu «Konuş Dünya Lideri Konuş!» Aybar konuşmasında seçimlerde başa geçişmenin ekonomik gerekçesini hazırlamak istemiş ama nedense başa geçişmekten hiç söz etmemişti. Acaba II Genel Meclisi seçim sonuçları Aybarı da ürktürmüştü? Beş büyüklerden Rıza Kuas ortalıkta görünmedi ve neden kongreye gelemediği bildirilmedi. Böylece partiyi parti yapan (!) ve her zaman her yerde parti adına şahsi görüşlerini dile getiren konuşmacıların konuşmaları tamamlanmış oluyordu.

Taban ne diyor?

5. Ekim, 1968 Cumartesi saat 14.30 da kongre açıldı. Yoklama yapılmadan gündeme geçildi. Gündem üzerinde kısa süren usul tartışmaları yapıldı. Gündem aynen onaylandı. Bu arada dilek ve tekliflerin ayrılması, işçi ve köylü sorunlarının ayrı özel gündem maddesi yapılmasını öngören öneriler reddedildi. 7 kişilik dilek, teklif ve karar komisyonu kurulduktan sonra II yöneticileri bir yıllık çalışma raporunu okudular. Raporun okunması bitince sıra tenkit dilek ve tekliflere geldi. İlk sözü Zeytinburnu İlçe Başkanı METİN BİLGEN aldı ve şu konuşması yaptı: «II Yönetim Kurulunun faaliyet raporu kongrede bir saat önce verildiği için gerekli tenkitleri yapmak imkânı yoktur. Yalnız raporu okuyan arkadaşın sözlerine bakılırsa II ilçe ilişkileri zayıftır. Mahalle görevlileri işler hale getirilmemiştir. Aynı şekilde ilçelerle üyelerin de ilişkileri zayıftır. Bunlar raporda itiraf edilmesine rağmen nedenleri üzerinde durulmamıştır. Oysa hastalık varsa ortaya koyalım ve de hastalık vardır ve ortaya konulacaktır. Herşeyden önce partide kritik-otokritik yerleşmemiştir. Halbuki Malatya kongresinde bu konuda bir karar sureti kabul edilmiştir. Partide kritik ve otokritikliği kolektifliği için çaba gösterilecekti. Oysa uygulamada bu yönde gelişmedi. Bu konuya allerjik bir konu olarak bakıldı. Bugün partili üyeler görevlerini haysiyet divanına verilme korkusu içinde olduklarında gereğince yapamamışlardır. Geçtiğimiz dönemde haysiyet divanlarına çok iş düşmüştür. Bu dönemde 80 üye İstanbul II Haysiyet Divanına verilmiş ve bunların yüzde doksani partiden kesin olarak uzaklaştırılmıştır. Bir partiden bu kadar çabuk bu kadar kolay üye çıkarılmamalıdır. Partiden uzaklaştırılan bu üyelerin çoğunu eski sosyalistler ve ya onlarla ilişkisi olan üyeler teşkil ediyor. Arkadaşlar size anılarımı anlatarak bu konudaki düşüncelerimi söylemeye çalışacağım: Ben ve arkadaşlarım 1962-1963 yıllarında Zeytinburnu İlçe Örgütünü kurarken bize en çok yardım eden ve bizimle birlikte çalışan arkadaşlar 1960 öncesinin u eski sosyalistleri idi. Önemli yardımları olmuştur bu arkadaşların. Bu eski arkadaşlar ve onların yakınları da bütün müşküllerimizde bize yardımcı olmuşlardır. Örneğin zaman olur ilçe kirasını veremedik bu arkadaşlar bize para yardımaları yaparlardı. Hasbelkader 1960 öncesinin iktidarları tarafından faşist kanunlardan mahkûm olmuş veya takibata uğramış bu arkadaşlarla Partimiz arasında bir çelişki yoktur ve olamaz. Bu ihraçlardan sonra kimseden bağış alamaz olduk. Halbuki bütün yük ilçe yöneticilerinin omuzları üzerindedir. Tekrar ediyorum 1960 öncesi sosyalistleri ile Partimiz arasında çelişki yoktur. Çelişki hakim sınıflardır. Görüş ayrılıkları olabilir fakat bunlar giderilebilir. Büyük Kongreye bu mesele'nin götürülmesini istiyorum. Partimiz bazı elemanlarımızı içinden atarak onlarla arasında uzlaşmaz bir çelişki varmış gibi gösteriyor, bu kesinlikle yanlıştır. Partimiz bu sosyalistleri karşısına almamalıdır. Ayrıca şu konuya da kısaca değinmek istiyorum: Bir süredenberi bütün kongrelerimizde bir isteksizlik bir cansızlık hüküm sürüyor, eşki canlılık eser yok. Bu durumdan mutluluk duymuyoruz. Bugün meselelerimiz tartışamaz hale geldik. Halbuki eleştiriyi sayesinde kendi kendimizi aşabiliriz, eleştiriyi vazgeçilmez bir unsurdur...» diyerek sözlerini bitirdi. Bu konuşma sükûnetle dinlendi. Ne aleyhte ne leyhte tezahürat yapılmadı.

İkinci olarak yine Zeytinburnu ilçesinden İSMET HANCIOĞLU söz aldı ve şu konuşmayı yaptı: «Gerî kalmış ülkelerde emperyalist güçlerin baskısı artmaktadır. Türkiye de bunlar arasındadır. Gerî kalmış ülkelerde mücadele ilköldür. Bir antiemperyalist mücadele diğeri sosyalist mücadeledir. Oysa Partimiz bu konuda mütereddittir. Gençlik sorun-

larına gereken ilgiyi göstermemektedir. Örneğin işgal olaylarında görüşünü en geç bildiren bizim Partimiz oldu. Gençlik kolları meselesinin ele alınmasını istiyoruz. Ayrıca haysiyet Divanları tarafından ihraç edilen üyelerin genel affını istiyoruz.» dedi.

CELAL ÜLKÜ (Kartal): «Başımızdan şu demoklesin kılıcını çekin canım. Partide tartışma hürriyeti olmazdır. Partiden atılanları yeniden Partiyeye davet edelim. Ayrıca şunu tek lif ediyorum: Partiden ihraç edilenler toplanışlar aralarında bir komisyon kursunlar ve gelip Büyük Kongrede kendilerini savunsunlar...»

MUSTAFA HEVENK (Beyoğlu): Rapor geç verildi, tenkit yapamıyoruz. II ilçe ilişkileri zayıftır. Böyle giderse halk nasıl bilinçlendireceğiz? Haysiyet Divanına verilen ve Partiden uzaklaştırılanlar suçsuzdur. Bu konu üzerinde Büyük Kongrede durulmasını istiyorum.

ALİ BEKİROĞLU (Kartal): Bu delege Kartal ilçesinin müştereken hazırladığı raporu okudu. Raporun önemli kısımlarını aynen veriyoruz: «İlerici güçlerin düzenlediği gösteri yürüyüşleri, mitingler, boykotlar, Üniversitenin işgali ve hemen ardından fabrikaların işgali ve daha sonra Devrimci Eğitim Şurasının yurdumuzun eğitim sorununun ekonomik ve politik bağımsızlığa kavuşmadıkça çözülemeyeceği, Devrim için devrimci eğitim sisteminin kurulmasını kaçınılmaz olduğu hakkında aldığı kararlar ve yayınladığı bildiriler göz önüne alırsa son ayları yaşadığımız 1968 yılı öbür yıllara kıyasla hareketler yılı olarak nitelenebilir... Bu yıl aynı zamanda bir karşı hareketler yılıdır da... Çıkarıcı çevrelerin bu ve buna benzer hareketleri ne kadar Anayasa dışı ise Devrimci Güçlerinki o kadar Anayasa paralelindedir. Durum böyle iken Anayasaya sınıksız sarılmış bir parti olarak Anayasa dışı olan olayların üstüne üstüne gitmemiz gerektiği halde beklenen eyleme girilmemiş daima aktüalitenin gerisinde kalmıştır. Oysa, her fırsatta Anayasanın tamamını uygulanmasını istediğimiz ve halkın, kendi zararına olan davranışları Anayasa'daki haklarını kullanarak protesto etmesinin uygun olacağını düşündüğümüz halde, parti olarak, aynı haklardan pek çok taviz vermiş olduğumuza inanıyoruz. Bu konu ile ilgili dileğimiz: Genel Kongreye delege seçilecek arkadaşlarımızın, yasaların izin verdiği ölçüde aktif davranmamızı öngören kararlar alınması için gereken çabayı harcamalarıdır... Halkın en çok kulak verdiği bir parti olan TİP'in ilçe kongrelerinin sessiz sedasız geçmesi Türkiye ortamına getirdiği dinamizm ile bağdaşmamaktadır... Yurdumuzda bazı il ve birçok ilçelerin henüz örgütlenmemiş olduğu, örgütlenmiş olanların çoğunda ise yönetici kadroların yetersizliği bilinen bir gerçektir. En kısa zamanda bütün il ve ilçe örgütlerinin kurulması gerekmektedir...»

AYLA..... (Sarıyer) Antiemperyalist mücadele'den bahseden bu delegenin sözleri ve soyadı mikrofonun bozukluğu yüzünden anlaşılamadı. Yalnız şu eleştirisi anlaşılabilir: «II Yöneticilerinin hatası yüzünden ilçe evrakları ile götürüldü ilçemiz bu yüzden 15 gün çalışmadı.»

Bu arada şunu belirtmek yerinde olur zaman zaman mikrofon uğuldadığı için birçok konuşma ve bu arada bazı delegelemler adları soyadları iyi tesbit edilememiş bulunmaktadı. Bir de parti için sırf teknik konulara değinen delegelemler konuşmaları sırf partilerini ilgilendirdiği için bunlara yer vermeğe lüzum görmüyoruz.

KEMAL İHSAN (Beykoz): Aday adaylık konusunda II eleştiren bu delege parti içi demokrasinin kurulması gerektiğine parmak bas tı.

NURETTİN EREN (Zeytinburnu İlçe Sekreteri): «Çalışma raporu 1 saat önce bizlere verildi. Bu rapor çok kalabalık ama çok kalabalık olması çok iş yapıldığına delil olamaz. Raporda yorumlara çok geniş yer verildiği anlaşılıyor. II örgütümüz bürokratik ve içine kapanık bir çalışma yapıyor. Partide yanlış bir anlayış var. Eleştiriyeye önem verilmiyor. Arkadaşlar biz birbirimizi eleştirmemek bizi gelip A.P. liler ve ya C.H.P. liler eleştirmez. O takdirde hatalarımızı nasıl düzeltebiliriz. Bir de şu dayak olayına değinmek istiyorum. Bir tarihte biz Zeytinburnu ilçesi toptan istifa etmiştik. Sebebi de o zamanki bir il yöneticisinin bir ilçe başkanını il başkanında dövmesini protesto etmek içindi. Zaman geçti. Geçenlerde bir parti üyesi yine aynı yönetici tarafından yine il başkanında dövüldü. Huyulu buyundan vazgeçmiyor, alışkanlığını sürdürüyor. Bunlar ayıp şeylerdir. Bir sosyalist partide adam dövülmez...»

SEZZAİ ZEREN (Üsküdar): Bu delege uzun uzun sendikacılıktan bahsetti ve II sendikacı bürosunun çalışmadığını belirtti. Partide yerleşmekte olan çizmeden yukarı çıkmayalım zihniyet terkedilmelidir dedi ve şunu ilâve etti: Partiden kolay kolay adam atılmayalım...

ALİ NAİL KURER (.....): Eskiler kimdir, ne yapmışlardır, kaç kişidiler diye sözlerine başlayan bu delegeyi kongre başkanı Aren bu noktada susturdu ve şu ihtarı yaptı «Lütfen şahsiyat yapmayın» Delege şahsiyat yapmaya-çağın belirterek sözlerine devam etti «Bunlar zor günler geçirmiş olabilirler geçmişte bazı hareketlere karışmış olabilirler ama bu eski-ler hiçbir zaman sosyalist hareketin HALKLAŞMASINI başaramamışlardır. Sonra şunu belirtmek gerekir TİP'in bunlarla otganik bağları yoktur, bunlar maziye mal olmuş hareket-

(Devamı 7. sayfada)

Çek Dramı Türk Dramı

Her toplumcunun
ille de bir anti-komünistlik sertifikasına
sahip olması moda olduysa
bunu şuna buna çatarak mı
kazanması gerekir?

İşçer'te «Türk Toplumcular Ocağı»nın çıkarmakta olduğu «Belleten» dergisinin Ekim sayısında Çek olayları üzerine bir yorum yayınlandı. Çok ilginç bulduğumuz yazıyı aşağıda aynen veriyoruz.

«Çekoslovak olaylarının kaldırdığı toz bulutları dağıldıkça bazı gerçekler somutlaşmaya, anlam kazanmaya başladı.

Emperyalist dünya basını olayı dev büyütlemlerle gözleyip olumsuz, gerçek dışı anlamlara kaydırırken ilericilerin basını da aynı yamalıya düştü.

Johnson, «Çekoslovak işgali ile Avrupa'da statü-ko değişmiştir, NATO - Varşova Paktları arasındaki kuvvet dengesi bozulmuştur» derken nasıl gerçeğe uymayan bir deyişle dünya kamu oyunu yanlıp Amerikan tekellerinin dileklerini bir gerçek gibi yutturmaya kalkışmış ve böylesine ger

çek dışı bir yutturmacanın vebalini taşır duruma geldiye, bilerek ya da bilmeyerek bu yalanı olduğu gibi Johnson'un ağzından dünya kamu o-yuna aktarıp onu yamılan ilericilerin basını da aynı derecede suçludur.

Tarafsız gözlemcilerin gözlemlerine göreyse durum çok daha başka açıdan yorumlanmalıdır.

10 Eylül tarihli Cumhuriyet'te Sayın Emekli Amiral Sezai ORKUNT diyor ki: «Varşova Paktlı Silahlı Kuvvetlerinde, Çekoslovakya işgali sebebiyle herhangi bir artış yoktur. Mevcut kuvvetlerden ayrılan birlikler işgali sağlamışlardır... NATO'nun Amerika'nın Avrupada tuttuğu tümenler dahil, Norveç'ten Türkiye'ye kadar Avrupa'daki tümen mevcudu kaba bir hesapla 1/2 oranında, hava kuvvetlerinde de 1/3 oranında az bulunmaktadır.»

Yine 10 Eylül sayılı Türk Solunda Sayın H. Kıvılcımlımın... «Sovyet Bloğunun bütün söyledikleri bir yana. Ok gibi yerine varan tek hareketi şu oldu: Ordular Çekoslovakya'ya girer girmez, ülkenin Batı sınırları boyunca süzülüp yığıldılar... Söz konusu Çek sosyalizmi miydi. Hayır, belli ki, müdahalenin baş amacı o yığılan sınırlardır... Önce Alman silâhının maskesini, sonra Çekoslovak silâhının maskesini kaldırmaya çalışalım» deyişinden biraz ders almalıydık.

Çek dramı'na ah vah edip, hop otu rup hop kalkarak lanetler yağdıranlar ne kazandılar bu davranışlarıyla? Yıllar yılı kurulmaya çalışılan bina, görünüşte hâle geldi. Daha dün NATO'ya karşıydık, emperyalist Amerikan 6. Filosunu yurdumuzdan kovmaya çalışıyorduk. Bugün artık NATO'nun güçlendirilmesi söz konusudur. Gelir

karşı koyun görelim.

Her toplumcunun ille de bir anti-komünistlik sertifikasına sahip olması moda olduysa bunu şuna buna çatarak kazanmaya çalışması mı gerekir?

Eğer yarın, dün Kore'de olduğu gibi Mehmetçinin telef edileceği bir yeni emperyalist cephe doğarsa, akaçak kanların sorumluluğunu hepimiz duyacağız.

Hans Amca'nın Türkiye ziyareti önceden hazırlanmış bir ziyaret olabilir. Ama ne var ki, Türk kamu oyu bu denli yanlıp aldatılmıyordu, NATO'yu güçlendirmek teklifini bu denli yüksek sesle haykıramazdı. Türk halkının NATO'ya karşı direnişini kurulasaydı, yapılacak anlaşmalar gizli kalır, sorumluluğu komprador hükümetlerin omuzlarına yüklenirdi. Amerika'da yaklaşan seçimlerin Çe-

koslovak olayları öncesi gödişatına bir bakın; bir de bundan sonraki muhtemel gelişmelere. Göreceksiniz ki, Amerikan emperyalist tekelleri, yalnız kaldıkları Vietnam savaşını bitirip aldatılan Dünya haklarının hiç değilse bir süre destekleyecekleri bir yeni cephe peşindedir.

Vietnam savaşının Amerikan ekonomisi üzerindeki olumlu etkisi bilindiğine göre, geriye turmanarak barış sonucuna ulaşmak istenilemez. Fakat bugün Amerikanın öldüğü bir Vietnam yerine yarın NATO askerlerinin ölecekleri bir başka Vietnamla savaşın manevî yükünü Amerika lehine haffletmek söz konusu olabilir.

Sovyetlerin prestij kaybını öngören her türlü emperyalist oyununu destekleyen çevreler Amerika ile işbirliği halinde midirler dersiniz?»

Sâlim Ulu MİLÂS

TİP İstanbul İl Kongresi

(Baştarafı 6. sayfada)

İlerdir. Bizim stratejimiz bellidir. Biz taviz veremeyiz. Parti stratejisi vardır şahıs stratejisi yoktur. Olsa olsa onlar bizim stratejimizi kabul edebilirler ve bizden özür dilerler. Biz bir affa taraftar değiliz. Şunu da belirtmek istiyorum arkadaşlar, kasım ayı geliyor bu ay Amerikalılar yine yurdumuza geleceklerdir ve bu ay bazı olaylara gebeceğiz. Biz sınırlı gençlikle temas etmeli ve gençliğin hareketini kanallandırmalıyız. Fakat bu hareketler faşist CUNTA'ya davet etmeyecek tarzda planlanmalıdır.....»

Mikrofondaki konuşmacı Aybar değildi fakat Aybarın tipik bir minyatürü idi bir prototip idi.....»

METE GÖKTÜRK (Bakırköy): Ben İl Yönetim Kurulunu eleştirmeyeceğim. Partimizin tümünü ilgilendiren bir konu üzerinden duracağım: «TİP kurulurken ve kurulduktan kısa bir süre sonra gerçek bütün devrimci, sosyalist unsurlar TİP'i desteklemek için yarıştırlardı. Bugün ise TİP dışında kalmış ve İİP dışına atılmış devrimciler problemi var. Bunların adedi birçok kişiden ibaret olsaydı belki bir problem olarak karşımıza çıkmazdı. Fakat bu kişilerin nicelik ve nitelikleri hiç de küçümsemeyecek ölçüdedir. Bunun nedenleri üzerine dikkatle eğilmek gerekir. Bu kavga için den olmuş, hapıs yatmış, yaralanmış, bu davaya kanını ve canını koymuş arkadaşların yedikleri darbe ilâveten bir de savaş arkadaşlarından darbe yemeleri hangi sosyalistin hangi devrimcinin yüreğini sızlatmaz. Sosyalist bir örgütte disiplin şarttır derken bunun faşist bir ordu disiplini olmadığını unutmamak gerekir. Fikir farklılıklarından ve düşünce çatismalarından yoksun bir sosyalizm ve devrimcilik ne sosyalizmdir ne de gerçek anlamda devrimcilik. Yaşamak istiyorsak devrimci nitelikte olmak şartıyla bütün eleştiriler ve karşı görüşleri endişe ile değil seçkinlikle karşılamalıyız ve haysiyet divanlarını partinin en çok çalışan kuruluşları olmaktan çıkarmalıyız....»

GÜLSEVİM BIYIKOĞLU (Beşiktaş): Yukarıda parti içi sorunlarında başarılı çalışmalarını ifade ettiğimiz bu delegenin uzunu e-leştirir ve dilek raporundan yazabildiklerimiz şunlar oldu: «... 300 kişilik ilçeler 50-60 en çok 80 kişi ile kongrelerini yaptılar. Bu ilgisizliği nedenleri üzerinde durmak gerekir. Görüyorum birçok arkadaş işi gücü bırakmış kulis yapmakla meşgul bunlar bize yakışmaz. Bir üyenin kişiliğiyle oynamasını ifade etti ama mikrofon bozulduğu için konu anlaşlamadı. Parti içi sorunlarına değinen uzun raporu teknik bir mükellemiyeteydi. Aynı şekilde yine Beşiktaş ilçesinden GÖNÜL TAYLAN ile Fatih ilçesinden adımı tesbit edemediğimiz bir bayan delege teknik ve parti içi sorunlarına değinen başarılı raporlar okudular.

HÜSEYİN ADIDUYULMUŞ (Eminönü): «Eski-yeni sosyalist olmaz arkadaşlar. Sosyalistin iyisi kötüsü olur. Bu delegenin de sözleri iyi anlaşlamadı. Bedreddinden Marksistan Engels'ten Lenin'den bahsetti. Haysiyet Divanı tarafından Partiden atılanlar atılma nedenini bilmiyorlar dedi...»

HÜSEYİN BİBER (Eyüp): İşçi sorunlarına değindi. Konuşmacı konusunda İli eleştirdi. Dayak olayı üzerinde çok sert olarak durdu, dayak atma alışkanlığı içinde olanları kınadı. Ayrıca kanunlara göre kurulmuş bir derneğe

(İPSD yi kastediyor) üye oldukları için Parti tarafından haysiyet divanına verilen Gaziosmanpaşa ilçesindeki 7 üye olayını dile getirdi ve bu zihniyeti şiddetle kınadı...

Ve sonuç

Bu delegelerden başka birçok delege daha söz aldı, genellikle parti içi teknik sorunlara değindiler. Zaten Pazar günü öğleden sonra konuşma süresi 15 dakikadan 5 dakikaya indirildi, iş iyice çığırından çıktı, kimse kimse-

yi dinlemez oldu, herkes biraz sonra başlayacak seçim için kulis hazırlığına girişti. Bu arada konuşmalardan usatç getiren ve yerleri uzak olan Silivri'li delegeler kongreyi terkettiler, seçimlere bile kalmadılar. Seçimlerden önce 7 kişilik komisyon sözcüsü kısa bir konuşma yaptı. Dişer dokunur bir teklif gelmediği için herhangi bir kongre kararı almaya gerek olmadığı belirtildi ve böylece seçimlere geçildi. Yanı hiçbir konuda hiç bir kongre kararı alınmadan kongre bitmiş oluyordu:

Seçimlerin sonuçlarını veriyoruz: İl Yönetim Kurulu: Şinasi Kaya (Başkan) Engin Yücel (Sekreter) - Osman Yalın (Sayman),

Aziz Erkmen, Şaban Yıldız, Celâl Beyaz, Nurettin Çavdargil, Cavit Zengin, Murat Sarıca, Müşfik Erem, Cengiz Yazoğlu, Alp Selek, Muhammer Güngör, Büyük Kongre delegeleri: Şinasi Kaya, Aziz Erkmen, Celâl Beyaz, İhlmi Güner, Çetin Serfidan, Necat Ökten, Hısan Ofluoğlu, Nurettin Çavdargil, Gülten Efe, Metin Bilgen, Can Açıkgöz, Nazife Cemgil, Müşfik Erem, Tanju Cılızoğlu, Alp Selek, İbrahim Türk, Veysi Sarısözen, İdris Küçükömer, Can Yücel Nabi Yağcı.

Böylece İstanbul İl Kongresi sona ermiş oluyordu. Bu hikâye böylece bitti... Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine...

Bilirkişi Raporu

(Baştarafı 4. sayfada)

ve bunlara sahip çıkmanın, haksızlıkla mücadelenin devrimci eylemi başarıya ulaştıracağını söyleyerek bitirmiştir.

Dosyada yer alan 15.1.1968 tarihli bilirkişi raporunda, dergide çıkan konuşma özetinin, Marksizm-Leninizm'in öteden beri tekrarlanan fikirlerini aksettirdiği, proleter ihtilâlin propagandasını yaptığı kabul edilmiştir.

Kurulumuz, ne dergide çıkan özetle, ne de sonradan elde edilen tam metinde bu suçun unsurlarını görememiştir. Çünkü, ne konuşmacı, ne onun sözlerini özetleyen kimse, cebri karakterdeki bir proleter ihtilâlinde, bir sınıfın diğerini yok etmesinden, Anayasal düzenin cebren değiştirilmesinden söz etmemişlerdir.

Aksine, samik, sosyalist devrim için emekçiler dışında kalan sınıf ve zümrelerin, özellikle burjuvazinin de kazanılması için çaba gösterilmesi gereğine işaret etmiş, bunda başarı gösterilemediği takdirde cebre başvurulmasını telkin etmemiş, «... başarı elde edemiyiz, etmezmiyiz ayrı mesele... Ama, çabamız o yoldadır...» demekle iktifa etmiştir. Esasen konuşmacı, Türkiye için sosyalist devrimin henüz çok erken olduğu temasını işlemiştir. Ona göre, bu nitelikte bir devrimden söz edilemez için henüz şerait olgunlaşmamıştır. Demokratik burjuva devrimini yaparak, bağımsızlığını kazanmayan, emperyalist ve feodal güçleri silmemiş bir toplum olarak Türk toplumunun evvelâ bu safhayı gerçekleştirmesi gerekmektedir. Şu fikirler dahil sanığın, 142. maddeye göre suç sayılabilecek bir değişiklik yolunda telkin ve tavsiyelerde bulunmadığının delilidir.

Kaldı ki, samik, konuşmasının çeşitli yerlerinde, Anayasanın tanıdığı hak ve özgürlüklerden tam anlamıyla yararlanmak, parlamenter mücadeleye de girişmek ve mücadelenin her şeklini, Anayasa'nın çizdiği sınırlar içinde yapmak tavsiyesinde bulunduğu göre, cebri bir aksiyon ve değişikliği tazammun eden komünizmi propagandasını yaptığı kabulüne imkân yoktur. Bu sonuçlar, dergide özetlenen kısım için de doğrudur. Zira, orada da, devrimin tanımı, çeşitleri, bunlardan önce demokratik burjuva devriminin gerçekleştirilmesi gereği, sosyalist devrimin ancak o zaman düşünülebileceği, Türkiye'de devrimin birinci şeklinin henüz gerçekleşmediği emekçilerin parti halinde örgütlenmesi lüzumu ifade ve müdafaa edilmiş ve «devrim» sözcüğü «ihtilâle» anlamında kullanılmamıştır. Esasen, bugün, devrim sözcüğü, daha çok toplum içindeki çeşitli şartlarda ve toplumun temel yapısında köklü değişiklikleri ifade etmek için kullanılmakta ve bunun gayrimişru ve cebri yollardan sağlanması kastedilmektedir.

Öte yandan «propaganda» kavramına gerek siyasal bilim, gerekse hukuk tatbikatında verilen anlam dahi, samik tarafından söylenmiş bulunan sözlerde, suç unsurunun mevcudiyetini kabul etmemize engeldir. Siyasal bilim açısından propaganda, «... İnsan davranışlarını belli bir yönde etkilemek için girişilen ve ısrarlı telkin, teşvik, tahrik ve aksiyona yönelme unsurlarını ihtiva eden aşılama ve benimsetme çabası...» olarak tanımlanabilir. Temyiz Mahkememiz de geçen yıl verdiği bir içtihat ile bu görüşü benimsemiş ve propagandayı bu yolda tanımlamıştır. (4.C.D.11.5.1967, 377/3131).

Propaganda bu şekilde ahlâşılınca, kütleleri, kanunlar tarafından yasaklanan amaçlara cebri yoldan ulaşmak için tahrik ve teşvik etmeyen, aksiyona yöneltilen telkinlerde bulunmayan kimselerin fiillerini suç saymağa imkân yoktur. Aynı şekilde, Marksist, Leninist, Maoist ilkeleri ve ideolojileri açıklayıcı beyanlar da kanunlarımızın zarında suç sayılmamak gerekecektir.

b) «FİDEL KONUŞUYOR» BAŞLIKLIL YAZI:

Yazı başlığının kenarındaki nottan ve dosya içindeki savunmalardan anlaşıldığına göre, bu yazı, Castro'nun meşhur Moncada başkının yıl dönümünde söylediği nutkun, New York Times gazetesinde çıkan metninin özetidir.

Castro, inceleme konusu olan bu nutkuna, Castro rejiminden önceki devir ile şimdiki devir arasında bazı karşılaştırmalar yapıp bugünkü durum lehine sonuçlar çıkararak başlamış, gerçekleşen devrimin yıkılamayacağı Küba'nın ve Kübalıların her türlü müdahaleyi önleyebilecek güçte olduğunu, gerekecek olursa yüz yıl savaşacağı söyledikten sonra, emperyalist güçlere karşı giriştikleri mücadeleden ötürü Vietnamlılara övgüde bulunmuştur. Castro'ya göre, emperyalistlerin, bu kurtuluş hareketlerini durdurmağa güçleri yetmeyecektir. Bunun gibi Küba da ortadan kaldırılamayacak ve Küba örneği yok edilmeyecektir.

Küba devrimi Latin Amerika'lılar için örnek teşkil etmektedir. Bütün tehlike ve tehditlere rağmen etmeğe devam edecektir. Çünkü samimi arzusu, Latin Amerika halklarının kurtuluşudur.

Castro, daha sonra, Dünya hayatının bu zamanda Küba'lılara düşen görevleri sayarak, bunların, halkın devrimcilik bilincini gerçekleştirmek, silahlı kuvvetlerini geliştirmek, iktisadi alanda çetin bir şekilde çalışmak ve halkı ideolojik olarak geliştirmek olduğunu ifade etmiştir. Castro, müteakiben, Küba halkının devrimin yürütülmesi ve kalkınmanın sağlanmasındaki rolü ve görevlerine değinmiş, halkına duyduğu güveni dile getirmiş, kendisinin nasıl ve niçin Marksist-Leninist olduğunu belirtmiş ve Marksist-Leninist düşüncesinin gücünü izah etmiştir.

Castro'nun, kurduğu rejimi savunması, onu öğmesi kadar tabii bir şey olamaz. Konuya bu açıdan bakıldığı takdirde, konuşmanın Marksizm-Leninizmi, dolayısıyla komünizmi övücü nitelikte olduğu söylenebilir: Fakat, bütün varılan sonuçlar, Küba ve Latin Amerika toplumlarını ilgilendirmektedir. Yazının mütercimi ve derginin öteki sorumluları, Castro'nun söylediklerinden, onun paralelinde birtakım değer hükümlerine varmış değillerdir. Bu yolda herhangi bir ilâve yapmaksızın, sadece bir komünistin ya da faşistin, bir nazinin fikirlerini, bu sistemleri ögücü nitelikte olsalar bile nakletme suç değildirdi. Esasen 142. m. nin komünizmin ögülmesinin suç sayan 4. bendinin 1. bendi atıfta bulunan hükmü de farklı bir sonuca varılmasını engeller. Gerçekten, 1. bendte memleketin sosyal sınıflarını ve memleket içinde müesses temel nizamları söz konusu eden bir hüküm mevcuttur. Ögme fiilinin de bu şekilde yasaklanan amaçlara yönelmesi kanun hükmü gereğidir. Oysa, yukarıda da açıklandığı üzere, yazı, doğrudan doğruya ve münhasıran Küba ve Latin Amerika'yı ilgilendirmektedir.

SONUÇ:

Yukarıda açıklamağa çalıştığımız nedenlerle, samlara isnad edilen fiillerde komünizm propagandası ve komünizmi ögme suçlarının kanunî unsurlarının mevcut bulunmadığı sonucuna vardığımızı saygı ile bildiglerine sunarız. 3.6.1968

BİLİRKİŞİ
PROF. Dr. MÜNÇİ KAPANİ
(İmza)

BİLİRKİŞİ
PROF. Dr. HAKKI UMA
(İmza)

BİLİRKİŞİ
PROF. Dr. UĞUR ALACAKAPTAN
(İmza)

Çağrı II

bir işçinin kaleminden

cinayet mi işlenmek isteniyor?

Nizar ÖZKAYA

Celâlettin Çetin

Araya hep oyunlarımız girdi
Karanlık kaypak sinsi
Ayak oyunlarımız
Rulet oyunlarımız
Aşk oyunlarımız
Oysa gözleri zeytin tanesiydi
Elleri büyük ve namuslu
Gitti bir akşam üstü

Bir dağ karanlığına gömüldü.
Araya hep tutkularımız girdi
Isırgan otları gibi
Erdemli yanlarımız
Saygılı yanlarımız
Orospu yanlarımız girdi.
Oysa gün ağarmamıştı daha
Beton ıslaktı
Gitti bir kireç kuyusuna düştü.

Araya hep kavgalarımız girdi.
Kokulu terli odalarımız
Divan yastıklarımız
Banka cüzdanlarımız
Hesap makinalarımız girdi.
Ve vitrinlerde
Ve kalabalık caddelerde
Azgın bir soluktu hepsi.

Duyamadınız görmediniz
Ölürken bile çırkindiniz
Yüreksiz öldünüz.

Bundan dört ay önce Teksif Sendikasının üyesiydik. Fakat Teksif Sendikası haklarımızı istediğimiz zaman bizleri Sendikadan kovdu. Bundan sonra işçiler birlikte başımızın çaresine bakmaya karar verdik ve Federal Sendikası kurduk. İşveren Federal Sendikasının işçiler kurduklarını öğrenir ve öğrenmez, derhal Sendika kurucularını dört tanesinin işine son verdi. Bu tehlike bütün işçileri sarstı ve direnme karar verdik. Direnme altı gün sürdükten sonra sonra işveren ve Federal Sendika tarafından anlaşmaya varıldı. Bu anlaşma çıkarılan iki arkadaşımız derhal işbaşı yaptı. İki arkadaşımızda işlerine son verildi. Ve bir protokol imzalandı. Bundan sonra hiç bir işçi haksız yere çıkarılmıyacaktır. Ve bütün fabrikanın noksanlarını ve işçilerin iş emniyetini işçi zamlarını bir eykilden itibaren hem zamları hem de iş emniyetini yapacaktı. Buna rağmen vadettikleri müddeti geçtiği halde ne iş emniyeti ne de verdiği sözde durmadı. Ve canımız tehlikede olduğu için haklarımızı yaptırmak almak için 27-9-1968 tarihinden itibaren tekrar direnmeye başladık ve bunu gören işveren 8 gün sonra 130 işçi hak vermeden işçinin haberi olmadan noter huzurunda işten çıkarıldı. Ve aynı zaman jandarma tarafından fabrika kapısından içeri hiç bir işçi içeri alınmadı aynı anda 8 işçi arkadaşımız yakalayıp jandarma tarafından haksız yere tevkif edildi. Tevkif edilmeden önce 23 işçi içinde 13'ü kız 9'u erkek olmak suretiyle 24 saat jandarma karakolunda nezarete atıldı.

Geçen Pazartesi günü FİNFİNİS BRANDA fabrikasında çalışan 200 kadar kadın ve erkek işçi, işverene karşı direndi. O sabah haber alır almaz derhal iş yerine gittik. Fabrika Haliç'in bitiminde bir yerdedir. Dolmuşta giderken yanımda, sonradan Yugoslavya'dan göçmen olarak Türkiye'ye geldiğini öğrendiğim bir işçi oturdu. Bir dükkümanede çalışıyormuş. Kısa bir sohbetten sonra Avustralya'ya gidecek işçilerden söz açıldı.

«Abi Yugoslavya'da iken akrabalarından bir kaç kişi Avustralyaya çalışmak için gitti. Onlardan bir tek mektup aldık «Hayatımız çok tehlikede!» diye yazıyorlardı. Vahşi hayvanların bulunduğu ormanlarda, dağlarda yol hafriyatında çalışıyoruz, diye yazıyorlardı. Bir daha hiç haber alamadık onlardan. Gidiş o gidiş.

Şimdi Türkiye de Avustralya'ya işçi gönderiyoruz. Cinayet işleniyor abi cinayet, vallahı...» Maalesef öyledir, dedim. İşçilerimizi öbür dünyaya gönderiyoruz, dedim. Neyse bu acı sohbeti yaparken fabrikalarda dolu Alibeyköyüne vardık.

Biraz yürüdükten sonra jandarmalarla sarılmış FİNFİNİS BRANDA fabrikasını gördük. İşçiler karşıda kahvenin önünde du ruyorlardı. Sendika başkanı sorduk, derhal bize gösterdiler. Onunla konuşmaya başlarken işçiler gazeteci olduğumu anladılar, derhal etrafımızı sardılar.

Direnmelerinin sebebinin sordum. Derhal hep bir ağızdan «Abi her an tehlikedeyiz, her an ölüme karşı karşıyayız. Fabrikamız duvarları hep çatlak, tezgâhlar çalışınca hep birden sallanıyor. Üzerimize her an yıkılabilir. Enkazın altında kalabiliriz. Yazık değil mi bize, bizim de çocuk çocuğumuz var, anamız var, babamız var.

İşverene defalarca söyledik, dinlemedi bizi. Patronun yanı sıra bir sendika vardı, adını da söyleyelim «TEKSİF»; haklarımızı ko ruyacak diye üye olmuştuk ona. Baktık ki biz değil, hep patronu tutuyor, derhal hepimiz istifa ettik ondan. Birleşip Federal Sendika adında yeni bir sendika kurduk. Bu sendika işverene sosyal haklarımızı hatırlattı, iş emniyetimizin sağlanmasını istedi

İşveren, sendikamızı tanımak istemedi, mecbur kaldık direnmeye. Bütün ilgililer bilsinler ki biz suç işlemiyoruz, biz kanunların tabibini istiyoruz. Fabrikamızın içi çalışılmıyacak kadar harabe olmuş, duvarları çatlakmış, kazanlar ha bugün, ha yarın patlayacak kadar eski, işte müfettişlerin raporları; söylediklerimizin hepsi var.

İstanbul Valisine haber saldık. Çalıştığımız yerleri görsün diye.

Katiller, soyguncular, eşkiyalar varmış gibi etrafımızı gördüğümüz gibi jandarmalar, uzatmalar, astsubaylar, başta kumandanları sarmış duruyorlar. Olaylar çıksın, işler büyüsün, işçiler suçlu düşsün diye bekliyorlar. Aramızda yetmiş dokuz kız çocuk ve kadın var. Çocuklar 15 yaşından küçük. Bu kanuna aykırıdır. İşveren olan Dimitri FİNFİNİS kanunları çiğnüyor, mahkeme kararlarını, müfettiş raporlarını tanımıyor. Vali ilgilenir diye bekliyoruz. Kusura işlememeye çok dikkat ediyoruz. Direnmekte haklıyız. Kanunların tabibini istiyoruz.»

İşçilerden bir harabe olan fabrikayı göstererek: «Burada çalışılır mı abi!». Bu anda aklıma dolmuşta işçi geldi, «Türkiye'den Avustralya'ya işçi gönderiliyormuş, cinayet işleniyor abi, cinayet vallahı!»

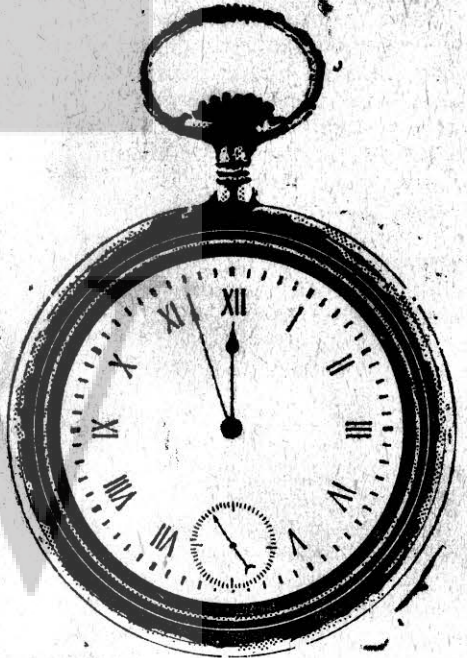
Devrimci Öğrenci Birliği Tüzüğü

- 1) ADI ve MERKEZİ:
1) Derneğin adı «DEVİRİMCİ ÖĞRENCİ BİRLİĞİ» (DÖB) dir.
2) Genel merkezi İstanbul'dadır. (Ardahan No: 471/2 Tünel Beyoğlu)
- II) AMACI
1) Ülkemizde devrimci düşünceyi ve eylemi yaşatmak ve yaymaktır.
III) Derneğe giriş:
1) DERNEĞİN amacını ve tüzüğünü benimseyen kanunî şartlara haiz ve iki üyenin salık verdiği her yüksek öğrenim genci, Şube Yönetim Kurullarının kabulü ve Genel Yönetim Kurulunun tasdiki ile derneğe üye olabilir. Üye şubelere kayıt edilir. Genel Yönetim Kurulu gereğince üye kabul edebilir. Ve asli üyelerin Genel Yönetim Kuruluna itiraz hakları vardır. Fakülte ve yüksek okullarda şubesi bulunmayan öğrenciler dayanışma şubesine üye olur.
IV) DERNEKTEN ÇIKIŞ:
a - Üyeler üyelikten yazılı bildirim sureti ile ayrılabilir.
b - Amaca aykırı davranışlarda bulunan üyeler 5 üyenin veya Yönetim Kurulunun teklifi ile Onursal Kurulunun 2/3 nin en fazla bir ayda vereceği kararla üyelikten ihraç edilir.
c - Öğrenci niteliği düşenlerin üyelikleri kendiliğinden düşer.
V) ORGANLAR:
I) Genel Kurul DÖB'nin en yetkili organıdır. Genel

Başkan, Genel Yönetim Kurulu üyeleri, Şube Başkanları, şube delegasyonlarından oluşur. Her on kişiye bir delege düşer. Normal olarak Aralık ayının ilk haftasında toplanır. Olağanüstü toplantısı ise üyelerin 1/5'nin veya Yönetim Kurulunun isteği ile olur.
Görev ve yetkileri:
a) Genel Başkanı seçer.
b) Genel Yönetim Kurulunu seçer.
c) Onursal Kurulunu seçer.
d) Denetim Kurulunu seçer.
II) Genel Yönetim Kurulu: Genel Başkan ve 8 asil üyeden oluşur. Ayrıca 4 yedek üye vardır. 1. ve 2. Sekreteri, Genel Saymanı kendi arasından seçer.
III) Merkez Yürütme Kurulu: G. Başkan, I. ve 2. Sekreter ve G. Saymandan oluşur.
IV) Onursal Kurul: Genel Kurulca seçilen 3 kişidir. Disiplin organıdır.
V) Denetim Kurulu: G. Kurulca seçilen 3 kişidir. Kurulları denetler.
VI) Şube Yönetim Kurulu: Bir Başkan, Sekreter ve Saymandan oluşur. Gerektiğinde bürolar kurup yönetir. Büroların kurulmasında G. Yönetim Kurulunun tavsiyini alır.
VII) GELİR KAYNAKLARI: Yılda en az 12, en fazla 120 lira üye aidatı; Başlıklar ve çeşitli çalışmalarından elde edilen gelirler.
VIII) DERNEĞİN FESHİ:
Genel Kurulun 1/5 inin veya Genel Yönetim Kurulunun teklifi ve 3/5 çoğunluğunun kararı ile feshedilir. Dernek feshedilme anında mallar Genel Yönetim Kurulu'na kalır.

AYDINLIK
sosyalist dergi

1 Kasım'da çıkıyor

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür -

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1. kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

Basın: 60175/105

TÜRK SOLU: Haftalık Gazete • Sahibi: Şerif Tekben • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Bora Gözen • İdare yeri, Yazışma ve Abone Adresi: Babıâli Cad. No. 29 İstanbul, Telefon: 27 39 61 • Ankara Temsilciliği: Ahmet Say, Yüksel Caddesi Bayındır Sokak No. 43/A • Dizgi tertip: Yüksel Matbaası, Baskı: Haşmet Matbaası

İstanbul Dağıttımı: Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel: 27 89 49 • Ankara Dağıttımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi • Ege Bölgesi Dağıttımı: Orhan Özışman, İzmir • Yıllık Abonesi: Yurt içi 20 TL., Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL., • İlan santimi 20 TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir.